

ARBITRAŽNA ODLUKA ZA SPOR OKO MEĐUENTITETSKE GRANICE NA PODRUČJU BRČKOG

ARBITRAŽNA ODLUKA ZA

SPOR OKO MEĐUENTITETSKE GRANICE NA PODRUČJU BRČKOG

Republika Srpska

protiv
Brčko

Arbitraža za oblast

Federacije Bosne i Hercegovine

ODLUKA

Predstavnici:

Za Republiku Srpsku:

Gdin Nikola Kostić

Styler Kostich LeBell Dobroski & McGuire

Za Federaciju Bosne i Hercegovine:

Gdin Frank McCloskey

Gdin Edward Delaney Barnes & Thornburg

Gdin Jay Zeiler

Akin, Gump, Strauss, Hauer & Feld

SADRŽAJ

I .

UVOD

II. PROCEDURALNA ISTORIJA

III. PRELIMINARNE ODLUKE

A. Ovlaštenje Tribunala da djeluje kada jedan od članova odbija da učestvuje

B. Nadležnost

IV. ČINJENIČNE OKOLNOSTI

A. Područje Brčkog prije rata

B. Posljedice rata u oblasti Brčkog

C. Brčko poslije Dejtonskog sporazuma

V. SPOROVI IZMEĐU STRANA

A. Argumenti Federacije

B. Argumenti Republike Srpske

VI. RAZLOZI ZA ODLUKU

A. Pravna razmatranja

B. Razmatranja o pravičnosti

C. Ovlaštenja Tribunala da uokviri postojeću odluku

VII. ODLUKA

VIII. AUTENTIČNOST

I. UVOD

1. 14. decembra 1995. godine, nakon tri i po godine rata u Bosni i Hercegovini, Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine ("Federacija") i Republika Srpska ("RS"), kao dio Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("GFAP"), su potpisale Aneks 2 GFAP-a koji je stupio na snagu nakon potpisivanja strana¹, i omogućilo utemeljavanje "međuentitetske linije razdvajanja" ("IEBL") između Federacije i RS u cijeloj Bosni i Hercegovini. Pošto tokom pregovora u Dejtonu strane nisu uspjele da postignu sporazum oko dodjele kontrole entitetima na području Brčkog, član VAneksa 2, imenovan kao "Arbitraža za područje Brčkog", omogućio je da se strane "slože na obavezujuću arbitražu o spornom dijelu međuentitetske linije razdvajanja u području Brčkog."

2. Član V određuje izbor tročlanog arbitražnog tribunala. Pod članom V(2), Federacija i RS su se složile da će "Federacija imenovati jednog arbitra i da će RS imenovati jednog arbitra ne kasnije od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog dogovora". U skladu sa ovom odredbom, Federacija je imenovala doktora Ćazima Sadikovića, a RS je imenovala doktora Vitomira Popovića kao arbitre. Svaka strana je izabrala svoga arbitra bez prigovora ili odbijanja druge strane.

3. Član V(2) dalje određuje da će

treći arbitar biti izabran 30 dana nakon postignutog dogovora između predstavnika strana. Ako se strane ne dogovore, treći arbitar će biti izabran od strane predsjednika Međunarodnog suda pravde. Treći arbitar će služiti kao predsjedavajući arbitražnog tribunala.

Pošto arbitri imenovani od svojih strana nisu uspjeli da imenuju trećeg arbitra u datom roku, predsjednik Međunarodnog suda pravde je 15. jula 1996. godine imenovao Robertsa B. Ovena za trećeg arbitra i

predsjedavajućeg ovog Tribunala.

4. Član V također određuje suštinska i proceduralna pravila po kojima se treba postupati u arbitraži. Strane su se po Stavu 3 složile da će se

ukoliko se drugačije dogovore, postupci voditi u skladu s pravilima UNCITRAL-a. Arbitri će primjenjivati relevantne pravne i pravične principe.

5. Iako se u članu 31 UNCITRAL-ovih pravila razmatra da će pod normalnim okolnostima "svaka odluka ili druge odluke arbitražnog tribunala biti donijete od strane većine arbitara," strane se uvijek mogu složiti o drugačijoj proceduri, a u ovom slučaju su se tako dogovorile. To je dogovoreno u Dejtonu i kasnije potvrđeno u pismenoj formi, da ako većinska odluka tribunala nije postignuta, "odluka predsjedavajućeg arbitra biće konačna i obavezujuća za obje strane" [2](#). Može se primijetiti da je takva odluka u stvari stvarna neophodnost u ovom posebnom slučaju: od samog početka su stavovi strana argumentovano oprečni, i izričito je odbijen kompromis. Ovi oprečni stavovi i prateća intenzivna netrepeljivost, konstantno evidentni od samog otvaranja dejtonske konferencije i nadalje, učinili su jasnim od početka, da bi svaki arbitar imenovan od svoje strane naišao na značajne poteškoće u svom ponašanju sa uobičajenim stepenom nepristrasnosti i samostalnosti. Zbog realnih mogućnosti da bi se arbitražna odluka mogla donijeti samo uz sporazum obje strane, dogovoreno je da se promijeni pravilo o donošenju odluke tako da se odluke predsjedavajućeg tretiraju kao presudne.

6. Član V(5) dejtonskog Aneksa 2 poziva na arbitražnu odluku "ne kasnije od jedne godine nakon stupanja na snagu" sporazuma, odnosno do 14. decembra 1996. godine – ali su se strane složile, uz

pristanak i odobrenje Tribunala, da se datum produži do 15. februara 1997. godine.³

II. PROCEDURALNA ISTORIJA

7. Ubrzo nakon imenovanja, predsjedavajući arbitar je obavijestio ostale arbitre i strane da će se preliminarne konferencije održati u Sarajevu, 7. avgusta 1996., kako bi se konstituisao Tribunal i riješila preliminarne proceduralna pitanja, uključujući i raspored budućih zasjedanja. Nakon toga, 6. avgusta 1996., pošto je informisan o oklijevanju od strane Republike Srpske po pitanju da li će uopšte učestvovati u postupku, predsjedavajući arbitar je posjetio Pale, sastao sa dr. Popovićem i visokim službenicima Republike Srpske, i prenio poruku da je Republika Srpska obavezna po obavezama iz Dejtonskog sporazuma da učestvuje, i da je u najboljem interesu Republike Srpske da uradi tako da bi predstavili svoju stranu spora Tribunalu. Međutim, 6. avgusta, dr. Popović je objavio svoju odluku da se ne pojavi na konferenciji koja je bila zakazana za slijedeći dan.

8. 7. avgusta 1996. Tribunal je, predstavljen od strane predsjedavajućeg arbitra i profesora Sadikovića, sazvao i održao preliminarne konferencije u Sarajevu. Na konferenciji, Federaciju je predstavljao zastupnik. Ni dr. Popović niti bilo koji predstavnik Republike Srpske se nije pojavio. Tokom konferencije, Tribunal je čuo argument od zastupnika Federacije koji se odnosio na razna proceduralna pitanja, uključujući i raspored dopisa i usmenih saslušanja. Na konferenciji, zastupnik Federacije je također prigovorio da se time što se u UNCITRAL-ovim pravilima ne govori o pitanju prihvatljivosti dokaza ukazuje na potrebu usvajanja skupih principa, kojim službenici upućuju, a koji se odnose na dokaze.

9. Odmah poslije zaključka konferencije od 7. avgusta, predsjedavajući arbitar je pripremio nacrt "Naloga o predsaslušanju." Nacrt je poslat zastupniku Federacije na komentarisanje, i 8. avgusta 1996. predsjedavajući arbitar je ponovo posjetio Pale i isporučio kopiju nacrta " Naloga o predsaslušanju " visokim predstavnicima Republike Srpske. Predsjedavajući arbitar je predstavnicima Republike Srpske opisao razgovor koji se odvio prethodnog dana, objasnio predložene odredbe nacrta naloga, pozvao Republiku Srpsku da ga komentariše ako želi, ali nije odmah dobio odgovor.

10. Šest dana kasnije, 14. avgusta 1996., pošto je primio komentare od zastupnika Federacije, ali ništa od Republike Srpske, predsjedavajući arbitar je izdao konačnu verziju Naloga o predsaslušanju. Nalog je upućen zastupniku Federacije, političkim zvaničnicima Republike Srpske i dr. Popoviću. U tom nalogu, Tribunal je naložio da:

1. Pošto nijedna strana nije uputila primjedbu na niti jednog od tri arbitra odabranim od strana i predsjednika Međunarodnog suda pravde, Tribunal će biti konstituisan u skladu sa takvim izborom.

4. Proceduralno, Tribunal će se voditi UNCITRAL-ovim pravilima (osim pravila 3, 18, 19 i 20 koja neće biti primjenljiva). Što se prihvatljivosti dokaza tiče, Tribunal će se voditi unaprijed postavljenim u principima u Aneksu ovog Naloga.[4](#)

11. Nalog o predzaslušanju je takođe ustanovio rokove za dopise i odgovore na, "prve" i "druge" pismene izjave obje strane. Kao prvu izjavu, Nalog je omogućio da:

svaka strana dostavi prvu izjavu (a) koja će opisivati sve bitne činjenice za koje strana veruje da Tribunal treba da razmotri u donošenju odluke; (b) iznijeti i obezbijediti dodatni autritet (ako bude bilo potrebno) za sve principe zakona i pravičnosti za koje strane misle da su primjenjljive; c) utvrditi sve svjedoke čije svjedočenje strana namjerava da prikaže i rezimira to svjedočenje.

12. Što se tiče druge izjave, Nalog omogućava da će

svaka strana predati svoju drugu izjavu, koja detaljnije opisuje predložen plan za ekonomsku i političku strukturu područja Brčkog, doslijedan sa Opštim okvirnim dejtonskim sporazumom o miru i njegovim Aneksima.

U Nalogu takođe stoji da plan treba da uzme u obzir nekoliko specifičnih faktora koji su relevantni za spor.[5](#)

13. U skladu sa Nalogom od 14. avgusta, Federacija je na vrijeme poslala svoju prvu i drugu izjavu.[6](#) Oba dopisa su dostavljena zvaničnicima Republike Srpske i dr. Popoviću.

14. 17. septembra 1996., pošto Republika Srpska nije uputila žalbe, predsjedavajući arbitar je sazvaao statusnu konferenciju u Beču,

da bi razmotrio, između ostalog, razloge zbog kojih Republika Srpska ne učestvuje u arbitraži. Arbitri i obje strane su bili obaviješteni i pozvani na konferenciju, na kojoj je prisustvovao predsjedavajući arbitar i profesor Sadiković, zastupnik za Federaciju, i delegacija političkih zvaničnika koja je predstavljala Republiku Srpsku. Dr. Popović nije prisustvovao sastanku. Na konferenciji, Republika Srpska je tvrdila da Tribunal nema ovlaštenja da nastavi jer 1) Republika Srpska je protumačila Aneks 2, član V(1) koja odobrava arbitražu samo ako "sporni dio" međuentiteske linije razgraničenja koji je "označen na mapi" bude uključen u "Dodatku" i 2) nije bilo mape koja je pokazivala sporni dio međuntiteske linije razgraničenja u području Brčkog. Bez donošenja odluke, iz razloga što nijedna od strana nije napravila pismenu prezentaciju, predsjedavajući arbitar je ukazao na to da bi se pod UNCITRAL-ovim pravilima, takve odluke vezane za nadležnost mogle odložiti sve do donošenja konačne odluke, i snažno ohrabrio Republiku Srpsku da odredi pravnog zastupnika i počne da učestvuje u formalnim arbitražnim postupcima. Na konferenciji, predsjedavajući arbitar je Republici Srpskoj dao dejtonsku mapu koja prikazuje međuentitetsku liniju razgraničenja u području Brčkog koja nagovještava (fusnotom) da je lokacija linije u području Brčkog predmet arbitraže.

15. Na zahtjev zastupnika Republike Srpske, 1. oktobra 1996. godine predsjedavajući arbitar je održao sastanak sa takvim zastupnikom u Vašingtonu, i razgovarao o statusu postupka. Pošto je zastupnik Republike Srpske istakao da oni još uvijek nemaju ovlaštenja da učestvuju u postupku, predsjedavajući arbitar je zastupniku Republike Srpske dao memorandum koji je opisao istoriju arbitražnog postupka sve do tadašnjeg dana.

16. Nakon što je 16. oktobra 1996. obavijestio profesora Sadikovića i Federaciju, i ne čuvši prigovore ni od jedne strane, predsjedavajući arbitar je održao ex parte konferenciju u Vašingtonu zajedno sa političkim zvaničnicima Republike Srpske da bi nastavili da

traže rješenje za dalje neprisustvovanje Republike Srpske u postupku. Na ovom sastanku, Republiku Srpsku je prvi put zastupao zastupnik koji je obavijestio predsjedavajućeg arbitra da iako je dr. Popović u to vrijeme bio u Vašingtonu, odlučio je da ne prisustvuje sastanku. Nakon ponavljanja njihovih prethodnih argumenata o nadležnosti, predstavnici Republike Srpske su nagovijestili da bi Republika Srpska mogla odlučiti da dokumente preda Tribunalu. Republika Srpska je dalje nagovijestila da će, ako bi odlučila da učestvuje u postupku, zatražiti od Tribunala da odloži svoju odluku sa određenog datuma (14. decembar 1996.) na 15. februara 1997.

17. Predsjedavajući arbitar je 31. oktobra 1996. poslao pismo zastupniku Republike Srpske da potvrdi da bilo koji dokumenti koje Republika Srpska želi predati Tribunalu, moraju biti predati ne kasnije od 14. novembra, sa mogućim izuzecima u vidu kratkih dodataka koji samo podržavaju stavke prethodno predstavljene u pismenoj formi. Poslije toga, na zahtjev zastupnika Republike Srpske, rok za Republiku Srpsku da preda dokumente je produžen do 22. novembra.

18. Republika Srpska je 22. novembra podnijela: 1) hitan zahtjev za ubrzanu prelaznu odluku, i 2) posebno pojavljivanje i izjavu o nadležnosti, kao i dodatak «Izjava Republike Srpske». U hitnom zahtjevu za ubrzanom prelaznom odlukom, Republika Srpska je tražila, shodno članu 32(1) UNCITRAL-ovih pravila, prelaznu odluku (i) potvrđujući raspon Tribunalove juridistikcije; (ii) potvrđujući da Tribunal nije prejudicirao slučaj; i (iii) naređujući sve aktivnosti i komunikacije vezane za postupak, budu povjerljive i ogranične distribucije samo stranama i njihovim zastupnicima.

19. Ubrzo nakon toga, Tribunal je izdao memorandum stranama odbacujući zahtjev Republike Srpske za prelaznom odlukom koja pojašnjava raspon Tribunalove juridistikcije. U to vrijeme, Federacija nije imala priliku da odgovori na izjavu o juridistikciji

Republike Srpske. Memorandum dalje navodi da Tribunal nije prejudicirao slučaj i da će nastaviti, kao prije, da nadgleda procedure određene da sačuvaju povjerljivost postupka.

20. 27. novembra 1996. kao odgovor na zahtjev Republike Srpske od 16. oktobra 1996. i u dogovoru sa Federacijom, Tribunal je produžio vrijeme za završetak arbitraže do i uključujući 15. februar 1997.

21. Gojko Kličković, predsjednik Vlade Republike Srpske, je 1. decembra 1996. napisao pismo predsjedavajućem arbitru, navodeći da Republika Srpska ne namjerava da učestvuje u daljnjim arbitražnim postupcima i tvrdeći da opoziva odluku Republike Srpske da imenuje dr. Popovića kao njenog izabranog člana za člana Tribunala.⁷ Pismo tvrdi da su akcije Republike Srpske bile opravdane jer "garancije za fer i pravednu proceduru ne postoje, i ... (predsjedavajući arbitar) namjerava da koristi arbitražni proces strogo kao paravan za nametanje predodređene, nepravedne odluke, sve na štetu legitimnim i vitalnim interesima Republike Srpske." U zaključku pisma se navodi da će Republika Srpska u budućnosti sve odluke Tribunala smatrati nevažecim.

22. Predsedavajući arbitar je 11. decembra 1996. odgovorio na pismo predsjednika Kličkovića od 1. decembra 1996. iznoseći mišljenje da će predložene akcije RS jasno narušiti njene, po Dejtonskom sporazumu dogovorene, obaveze i ohrabrio Republiku Srpsku i dr. Popovića da učestvuju u budućim postupcima, tako da Tribunal, u vrijeme donošenja svoje odluke ima na raspolaganju mišljenje svih zainteresovanih strana.

23. Dana 12. decembra 1996., Federacija je dostavila tri

dokumenta, kao odgovor na pismo predsjednika Kličkovića od 1. decembra 1996. Najprije je Federacija dostavila formalni "odgovor" u kome navodi da Republika Srpska ne može, prema propisima UNCITRAL-a, da povuče imenovanje svoga arbitra niti navodno povlačenje iz postupaka može spriječiti Tribunal da nastavi arbitražu. Drugo, Federacija je dostavila «Zahtjev za konačnu odluku i odgovarajuću presudu» zbog povlačenja Republike Srpske. Na kraju je Federacija ponudila "Prijedlog konačnog odgovarajućeg naloga".

24. Polovinom decembra 1996., Tribunal je od strana zatražio da iznesu mišljenje o prijedlogu Tribunala da se održi saslušanje koje bi počelo u prvoj nedjelji januara 1997. Pošto nijedna strana nije iznijela primjedbe, Tribunal je obavijestio strane da će se saslušanje održati u Rimu 8 januara 1997.

25. Federacija je 3. januara 1997. dostavila odgovor na "Argumente Republike Srpske o nadležnosti i argumente o predmetu spora".

26. Saslušanje je počelo 8. januara 1997. uz prisustvo sva tri arbitra. Uprkos prethodnom "povlačenju", Republika Srpska je bila predstavljena u punom sastavu: tri zastupnika dvije američke advokatske firme došla su u ime Republike Srpske; razne političke ličnosti iz RS, uključujući i ministra Aleksu Buhu, takođe su prisustvovala cijelom toku. Federaciju su takođe u punom sastavu predstavljali pravni zastupnici i politička delegacija predvođena potpredsjednikom Ejupom Ganićem. Saslušanje je trajalo devet dana, uključujući i otvaranje i uvod od strane savjeta, svjedočenje 19 svjedoka (osam pozvanih od strane Federacije, devet od strane RS i dva od strane Tribunala) i završne riječi. Uz to, Tribunal je tokom postupka primio različite pismene i dokazne podneske obje strana. Najvažnije od svega, Tribunal je primio pismeni podnesak od RS naslovljen "Osnovni opšti principi za ekonomsku integraciju Republike

Srpske i slobodu kretanja roba, usluga i ljudi u oblasti Brčkog". Iako nije bio podnjet na vrijeme, taj podnesak – koji u suštini predstavlja drugu izjavu RS – je prihvaćen stoga da bi RS imala kompletan dosije odbrane u skladu sa nalogom Tribunala od 14. avgusta 1996.

27. Po završetku saslušanja u Rimu, Tribunal je sproveo određene konsultacije u Vašingtonu. Bila su prisutna sva tri arbitra i uzeli su puno učešće u konsultacijama. Međutim, na njihovom posljednjem sastanku na dan prije isteka roka za donošenje odluke, profesor Sadiković i dr. Popović su odbili da potpišu odluku.

III. PRELIMINARNE ODLUKE

A. Ovlaštenja Tribunala da djeluje kad jedan od članova odbija da učestvuje

28. Početno pitanje je da li na ovlaštenje Tribunala da donese obavezujuću arbitražnu odluku utiče (a) pismo predsjednika Kličkovića od 1. decembra 1996. godine u kojem nagovještava povlačenje iz arbitražnog postupka, ili (b) odbijanje dr. Popovića da učestvuje u nekim postupcima predsaslušanja ili odbijanje da potpiše odluku, ili (c) odbijanje profesora Sadikovića da potpiše odluku.

29. Što se tiče tačke (a), ona je lišena pravnog značaja samom činjenicom da je RS, nakon Kličkovićeovog pisma, u potpunosti učestvovala na saslušanju u Rimu i, zaista, upotpunila podnošenje svojih pismenih predstavki zahtjevanih u

Nalogu o preliminarom saslušanju od 14. avgusta. Republika Srpska je imala punu priliku da svoj slučaj izloži Tribunalu, razriješivši tako sva pitanja pokrenuta u Kličkovićevom pismu.

30. Kada su u pitanju tačke (b) i (c), Tribunal je konstatovao da je dr. Popović razriješio sva pitanja koja se odnose na njegovo ranije neučestvovanje time što je u potpunosti učestvovao na saslušanju u Rimu i kasnijim savjetovanjima Tribunala. Što se tiče odbijanja dr. Popovića i profesora Sadikovića da potpišu Odluku koja je uslijedila nakon sveobuhvatne rasprave, pravila UNCITRAL-a se ne bave neposredno pitanjima pravnog značaja takvog odbijanja, ali su drugi tribunali protumačili ta pravila u smislu da ona ovlašćuju Tribunal da nastavi do konačne odluke uprkos odbijanju arbitara da potpiše. Vidi, npr. *Saghi v. Iran*, Odluka br. ITL 66-298-2, 14 Iran – U.S. C.T.R. na 3-8; takođe vidi Stiven Švebel, *Međunarodna arbitraža: tri glavna problema*, 279 (1987.).[8](#)

31. Iz tih razloga, Tribunal zaključuje da ne postoji prepreka za donošenje odluke od strane Tribunala.

B. Nadležnost

32. Argument Federacije je da je osnovni aspekt spora, za koji su se strane u Dejtonu složile da podnesu arbitraži, pitanje da li bi grad Brčko ("grad") i okolno područje opštine ("opština") trebali biti dio teritorije Republike Srpske ili teritorije Federacije. Argument Federacije je da Tribunal ima nadležnost i ovlaštenje da razriješi ovo osnovno pitanje i druga pitanja vezana za to, kao što je buduća uprava u ovim područjima.

33. RS iznosi dva osnovna argumenta vezana za nadležnost Tribunala. Ona prvo tvrdi da Tribunal ima ovlaštenje samo da razriješi konačni položaj međuentitetske linije razgraničenja (IEBL) u oblasti Brčkog. Dakako, argument RS je bio da Tribunal ima nadležnost samo da pomjeri međuentitetsku liniju razgraničenja (IEBL) prema jugu od sadašnje privremene lokacije. Drugo, RS tvrdi da nikada u Dejtonu nije razumjela da bi mogući ishod arbitraže mogao biti prenos grada Brčkog sa teritorije RS na teritoriju Federacije. RS tvrdi da je u Dejtonu pogrešno shvatila činjenice, uz navodni rezultat da je time došlo do greške, zbog čega se poništava pravovaljanost arbitražnog sporazuma prema članu 48(1) Bečke konvencije o zakonu o sporazumima ("Bečka konvencija").[9](#)

34. U određivanju da li i u kojoj mjeri može na odgovarajući način iskoristiti nadležnost u navedenom primjeru, Tribunal naravno mora da se pozove na riječi Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma (GFAP), Aneks 2 – vidi član 31 (1), Bečke konvencije o zakonu o sporazumima (sporazum "će se tumačiti uz najbolju volju, u skladu sa uobičajenim značenjem termina u sporazumu, u njihovom kontekstu i u svjetlu njegovog cilja i svrhe")[10](#) – a ako značenje termina bude dvosmisleno ili nejasno,

može se pribjeći dodatnim sredstvima tumačenja, uključujući pripremne radove na sporazumu i okolnosti pri njegovom zaključenju, kako bi se potvrdilo značenje... ili se odredilo značenje.

Član 32, Bečke konvencije o zakonu o sporazumima.

35. Aneks 2 sadrži dvije važne odredbe. Prvo i najvažnije, član V –pod nazivom "Arbitraža za oblast Brčkog" – koji određuje da

se strane slažu sa obavezujućom arbitražom oko spornog dijela međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog prikazanog na mapi priloženoj u dodatku.

Drugo, Dodatak Aneksu 2 određuje

da Dodatak Aneksu 2 sadrži (a) putnu kartu UNPROFOR-a, srazmjera 1:600.000, koja se sastoji od jednog priloženog lista; i (b) priložene topografske karte, srazmjera 1:50.000.

Te karte su priložene kao integralni dio ovog Dodatka, i strane se slažu da prihvate ove karte, kao kontrolne i definitivne za sve svrhe.

36. Uobičajeno značenje jezika koji se koristi u članu V(1), pročitano u kontekstu i u svjetlu cilja i svrhe člana, podliježe samo jednom tumačenju: da postoji spor između RS i Federacije oko odgovarajuće lokacije međuentitetske linije razgraničenja (IEBL) u oblasti Brčkog naznačenoj na kartama koje sadrži Dodatak Aneksu 2, i da su se strane složile da riješe ovaj spor, stvarajući međunarodni arbitražni tribunal i predajući ovo pitanje tribunalu radi obavezujuće arbitraže. Ova odredba, međutim, sadrži nekoliko nejasnoća. Odredba ne objašnjava prirodu spora i nejasno spominje «oblast Brčkog». Tekst člana V(1) ne definiše precizno oblast, a «oblast Brčkog» prikazana na karti priloženoj u Dodatku, prikazuje teritoriju opštine Brčkog, uključujući i sam grad Brčko, sa linijom razgraničenja koja vodi kroz opštinu. Konačno, precizni segment linije razgraničenja koja je sporna, nije jasno identifikovan, niti u Aneksu niti na karti.

37. Osvrćući se na «dopunske načine tumačenja» kako bi se

pojasnile nejasnoće, jasno je da razlog nedostatka precizne definicije prirode spora leži u krajnje divergentnim stanovištima strana koja se tiču situacije koja bi trebalo da postoji u oblasti Brčkog nakon Dejtona. Tokom pregovora u Dejtonu, delegacija Federacije je čvrsto stala na stanovište da linija razgraničenja mora biti postavljena tako da grad Brčko bude na teritoriji Federacije, dok se delegacija koja je predstavljala bosanske Srbe nepokolebljivo držala stava da RS ne samo da treba da kontroliše grad nego i «koridor» koji povezuje dvije polovine RS. Uistinu, svaka strana je tokom pregovora u Dejtonu ukazala na to da je kontrola i posjedovanje Brčkog toliko značajna da bi, u nedostatku sporazuma, bila spremna da napusti Dejton i obnovi neprijateljstva. Konačno, nakon što se priznalo da sporazum ne može biti postignut u Dejtonu, strane su se složile da stvar podnesu na obavezujuću arbitražu. Činjenica da "sporni" dio linije razgraničenja nije precizno definisan, bilo u pismenom obliku ili na samoj mapi, ne ukida postojanje spora. Štaviše, on podvlači širinu i složenost spora – i razlog zbog kojeg su se strane složile da rješenje potraže u tome što će ga podnijeti na obavezujuću arbitražu. Povrh toga, nedostatak precizne definicije ne predstavljaprepreku za rad Tribunala: kao i u svakoj arbitražnoj stvari, jasni obrisi spora definišu se kroz argumentovane rasprave strana tokom arbitražnog procesa.

38. Kao što je pokazano u prethodnom paragrafu, jasno je da se fundamentalna priroda spora tiče međusobno isključivog zahtjeva da svaki entitet ima isključivu kontrolu u oblasti Brčkog. Izgleda jasno da su strane namjeravale da nadležnost Tribunala bude dovoljno široka da riješi sveukupni spor koji su strane postavile pred njega. To bi moglo uključiti, inter alia, dodjeljivanje Federaciji isključive kontrole na gradom Brčko i okolnim područjem pomjeranjem međuentitetske linije razgraničenja do rijeke Sava, ili, odlazeći u drugu krajnost, da pomjeri liniju razgraničenja na jug kako bi proširio koridor i tako povećao teritoriju RS. To takođe treba da znači da Tribunal ima ovlaštenje da omogući pravni lijek koji predstavlja kompromis među ekstremnim stavovima strana. Tribunal je uzeo u obzir protiv-argumente

RS – pri čemu je argument to da nikakva akcija Tribunala ne može na pravi način uticati na “buduće upravljanje spornim oblastima na objema stranama linije razgraničenja”. Ovakva interpretacija bi, međutim, učinila Tribunal nemoćnim da obavlja svoj centralni arbitražni zadatak. Što se tiče prijedloga RS da je Tribunal ovlašten da proširi koridor ali ni u kom slučaju da ga suzi,¹¹ nema ničega ni u dosadašnjoj istoriji pregovora niti u jeziku Aneksa 2, član V, što bi ukazivalo na to da su strane imale u vidu takav neravnopravan pristup u korist RS.

39. Odsustvo ma kakve precizne definicije obima spora dviju strana može se bardjelimično objasniti činjenicom da je pitanje “posjedovanja Brčkog” (da tako kažemo) došlo u prvi plan tek u završnim satima i minutima Dejtonske konferencije. Nekakav sporazum po tom pitanju je, tokom 21 dana, hitno tražen od strane posredujućih vlada, a konačan krah pregovora po tom pitanju dogodio se kad je konferencija bila pri samom kraju. S obzirom na okolnosti, definicija tačnog obima spora ostala je otvorena, da bi bila riješena kroz arbitražni proces.

40. Prema odluci UNCITRAL-a br. 21, Tribunal odlučuje da je u njegovoj nadležnosti, prema Aneksu 2, član V(1), da odredi lokaciju linije razgraničenja u okviru granica neslaganja strana u Dejtonu i ovdje iznijetih zahtjeva. U Dejtonu, i tokom cijelog ovog postupka, Federacija je doslijedno zastupala stav da linija razgraničenja treba da bude postavljena tako da oblast Brčkog, a naročito grad Brčko, uključi u teritoriju Federacije. U Dejtonu i kasnije, RS je zahtijevala izričitu kontrolu nad koridorom koji bi trebalo proširiti do tačke udaljene čak dvadeset kilometara južno od grada Brčkog ili, kao minimum, da linija razgraničenja ostane onakva kakva je ucrtana na mapama iz Dejtona bez ikakvih političkih promijena ma koje vrste.¹² Tribunal ima nadležnost da razriješi ove suprotstavljene zahtjeve u svjetlu važećih pravnih i pravičnih principa.

41. Što se tiče ostalih vidova nadležnosti Tribunala, uključujući i njegovo ovlaštenje da unese izvjesne uslove u svoju odluku u svjetlu važećih pravnih i pravičnih principa , takva pitanja će biti raspravljena kasnije u ovoj odluci.

IV. ČINJENIČNE OKOLNOSTI

A. Područje Brčkog prije rata

42. Određeni broj činjeničnih tvrdnji koje se tiču istorije i demografski sastav područja Brčkog od prije rata nije bio sporan među stranama. Područje Brčkog je smješteno u nisko položenoj dolini uz rijeku Savu u sjevernoj Bosni i Hercegovini, blizu mjesta gdje se sastaju postojeće granične linije Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije. Kroz istoriju je ovo područje predstavljalo raskršće između naroda i carstava¹³. Kao rezultat toga, ovo područje je vijekovima predstavljalo dom bogatim mješavinama srpskih, hrvatskih, bošnjačkih i drugih etničkih grupa, te vjera pravoslavnih Hrišćana, Katolika i Muslimana, te evropskih i istočnih kultura.

43. Grad Brčko, smješten duž rijeke Save u najsjevernijem dijelu ovog područja, je osnovan u 15. vijeku, u vrijeme kada je ovo područje bilo dio Otomanskog carstva. Grad Brčko je kroz istoriju sačinjavao multietnički presjek stanovništva koje je živjelo u tom području. Područja južno i zapadno od grada Brčkog su kroz istoriju bila sačinjavana manjim, etnički homogenim selima i gradovima.

44. Tokom vijekova se područje Brčkog razvijalo i kao poljoprivredni i kao saobraćajni centar, zbog svoje blizine rijeci Savi. 1894.g. je u Brčkom sagrađen željeznički most preko rijeke Save. Kasnije je ovaj most bio transformiran u putnički most nakon što je sagrađen savremeniji željeznički most. 1964.g. luka ("Luka port") je bila sagrađena u gradu Brčko. Prije izbijanja antagonizma u 1992.g., luka u Brčkom je bila jedna od samo dvije bosanske luke na rijeci Savi, i tako predstavljala jedini bosanski multimodalan (željeznički, cestovni, vodeni) saobraćajni centar.

45. Kako se područje Brčkog razvijalo – sam grad kao i prigradski dio – tako je rastao i broj stanovnika. Najveći porast broja stanovništva se zapazio u godinama nakon Drugog svjetskog rata, u kojima je područje bilo svjedok značajnog ekonomskog napretka. Po posljednjem popisu stanovništva u ovom području izvršenom 1991.g. broj stanovnika u gradu koji je u 1991.g. pokrивao područje od 5,93 km² je bio 41.346 od kojih su 23.089 (56%) bili Bošnjaci, 8.254 (20%) bili Srbi, 2.869 (7%) Hrvati i 7.134 (17%) onih koji su se izjasnili da pripadaju nekoj "drugoj" etničkoj grupi.¹⁴ Po istom popisu stanovništva, ukupan broj stanovništva u Opštini Brčko je bio 87.332 od kojih je bilo 38.771 (44%) Bošnjaka, 18.133 (21%) Srba, 22.163 (25%) Hrvata i 8.265 (10%) onih koji su se izjasnili da pripadaju nekoj "drugoj" etničkoj grupi.

46. Kroz istoriju je grad Brčko bio važan ekonomski centar. Dok ima sporova po pitanju određenih statističkih podataka, podaci vezani za poslovanje različitih ekonomskih sektora u području Brčkog su dostupni a nisu ni sporni u tolikoj mjeri. Po podacima iz Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije¹⁵, Brčko je bilo sedmi grad u Bosni po prihodu ostvarenom od saobraćaja, prevoza i komunikacija.¹⁶ Kao centar željezničkog saobraćaja u 1990.-oj, zauzeo je osmo mjesto u prevozu tereta kao i u prevozu putnika, te deveto mjesto po tonaži koja je istovarivana na željezničkim stanicama u Bosni. Luka u Brčkom – jedina bosanska luka koja se našla na

statističkom pregledu SFRJ je preuzela 77.000 t tereta u 1990. Nekoliko velikih proizvodnih preduzeća je bilo smješteno u gradu Brčko i okolnom području. Ova preduzeća uključuju Bimal – tvornica za proizvodnju jestivog ulja, Bimeks – tvornica za preradu mesa, Tesla – tvornica za proizvodnju akumulatora, Interplet – tvornica za proizvodnju tekstila, Izbor – tvornica cipela, i druge manje tvornice.

47. Prema podacima SFRJ, bruto prihod opštine Brčko iz 1989., od 501 milion dinara bio je na sedmom mjestu među bosanskim opštinama, iza Sarajeva, Banja Luke, Mostara, Tuzle, Zvornika i Zenice. Industrija i rudarstvo proizvodili su polovinu ovih prihoda, stavljajući Brčko na osmo mjesto u ovoj kategoriji među bosanskim gradovima. Sektor za poljoprivredu i šumarstvo stvarao je otprilike četvrtinu njegovih prihoda, stavljajući Brčko na visoko četvrto mjesto među bosanskim gradovima. Njegovi prinosi žita i kukuruza – 4,0 i 4,2 tome po hektaru – doveli su ga među deset najboljih proizvođača u Bosni.

B. Posljedice rata u oblasti **Brčkog**

48. Godine 1991., kad se nekadašnja Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija raspala, a njene nekadašnje konstitutivne republike počele da se proglašavaju nezavisnim suverenim državama, izbili su sukobi između Hrvatske i Srbije. Grad Brčko, u kome je bila smještena kasarna Jugoslovenske Narodne Armije (JNA), odmah se našao u središtu sukoba. Krajem 1991., srpske paravojne trupe došle su u grad Brčko i počele da obučavaju lokalne srpske dobrovoljce. Istovremeno, JNA je zaplijenila oružje od bosanske teritorijalne odbrane u Brčkom.

49. U prvoj polovini 1992., sukob se proširio na teritoriju

Bosne i Hercegovine. 7. aprila, poslije zvaničnog priznavanja Republike Bosne i Hercegovine od strane Evropske Zajednice, bosanski Srbi su proglasili nezavisnu Srpsku republiku Bosne i Hercegovine i počeli da uspostavljaju administrativna tijela u nekim dijelovima zemlje. Oko 30. aprila 1992., srpske snage – koje su činile regularne snage JNA i paravojska – počele su napad na grad Brčko. Prvog dana napada, srpske snage su uništile putnički i željeznički most na rijeci Savi. Srpske snage su naišle na ograničen otpor u gradu, a poslije šest dana borbe srpske snage su preuzele kontrolu nad gradom i oblašću koja se protezala nekoliko kilometara južno i zapadno od grada.

50. Tokom narednih nekoliko mjeseci, srpske snage koje su okupirale grad Brčko nasilno su protjerale praktično cjelokupnu populaciju muslimanskog i hrvatskog stanovništva. Tokom prve dvije sedmice maja, Muslimani su hapšeni i pritvarani na nekoliko lokacija u gradu Brčkom.[17](#) Glavni zatvorenički logor nalazio se u brčanskoj luci, gdje je oko 5.000 zatvorenika držano u svako doba od maja 1992. do jula ili avgusta 1992. Do tri hiljade zatvorenika moglo je biti ubijeno u logoru Luka, a svi zatvorenici su podvrgavani nehumanim uslovima života i brutalnom postupku. Pred kraj srpskog pohoda, demografski obrisi oblasti radikalno su se promijenili obzirom da su lokalni Muslimani i Hrvati bili prisiljeni da pobjegnu na teritoriju koje su držale muslimanske i hrvatske snage, a lokalno srpsko stanovništvo se doselilo u oblasti koje su držale srpske snage.

51. Nakon srpskog napada na grad Brčko u proljeće 1992., oblast Brčkog je bila svjedokom nekih od najžešćih bitaka rata koji se nastavljao duž borbene linije zacrtane samo nekoliko kilometara južno i zapadno od Brčkog. Dok je grad Brčko pretrpio izvjesna oštećenja, mnogobrojna mjesta i sela na samo nekoliko kilometara od grada potpuno su uništeni. Znatne civilne žrtve bile su posljedica kako borbi tako i nehumanog postupka okupacionih snaga.[18](#)

C. sporazuma

Brčko poslije Dejtonskog

52. U vrijeme potpisivanja Dejtonskog sporazuma, RS je imala kontrolu nad nekih 48% teritorije brčanske opštine (što predstavlja oblast od 225 kvadratnih kilometara), uključujući i grad Brčko i okolnu oblast, dok je Federacija kontrolisala približno 52% (što čini 239 kvadratnih kilometara).

53. Procenjuje se da između 32.000 i 37.000 ljudi trenutno živi u gradu Brčkom, te da su od tog broja između 31.000 i 36.000 gradskog stanovništva Srbi. Od srpskog stanovništva, otprilike 8.000 su predratni stanovnici koji su ostali u gradu Brčkom; nekih 8.000 do 10.000 su pređašnji stanovnici brčanske opštine koji su doselili u grad pošto je muslimansko i hrvatsko stanovništvo iseljeno; ostatak čine raseljena lica iz Krajine, Sarajeva i jednog broja bosanskih gradova. Otprilike 15.000 Srba živi izvan grada Brčkog na strani provizorne linije razgraničenja koja pripada RS. Većina Muslimana raseljenih iz grada Brčkog sada živi u Rahić-Brčkom i drugim mjestima u brčanskoj opštini koja su pod kontrolom Federacije. Etničko hrvatsko stanovništvo opštine, koje broji otprilike 30.000 sada je koncentrisano na teritoriji Federacije jugozapadno od grada Brčkog.

54. U gradu Brčkom je, u najboljem slučaju, došlo do minimalnog sprovođenja odredaba iz Dejtona koje se odnose na pravo pređašnjih stanovnika da se vrate i povrate svoju imovinu. Čak i uz vođstvo i koordinaciju UNHCR-a, izgleda da se u grad Brčko do sada vratilo samo petnaest muslimanskih porodica. Strah je nesumnjivo najveća prepreka. Južno od grada, gdje su Muslimani pokušali da obnove kuće, 27 takvih kuća je uništeno bombama. Većina slučajeva bombaških napada nije riješena od strane policije RS.

55. Postoji kritična potreba za popravkom uništenog stambenog prostora u gradu Brčko. Prema UNHCR-u, trenutno treba popraviti nekih 12.200 kuća. Od ovog ukupnog broja kuća, 8.500 su muslimanske, 2.500 hrvatske, a 1.200 su srpske kuće.

56. Ekonomska aktivnost u području Brčkog, koja je ratom zapravo dovedena na mrtvu tačku, najvećim dijelom još uvek nije oživljena. Nijedno od najvažnijih preduzeća u gradu Brčko nije počelo sa radom. Luka nije u funkciji iz dva razloga – zato što se rijekom Savom više ne može ploviti (i neće moći sve dok se rijeka ne očisti) i zbog štete pričinjene lučnim postrojenjima. Željeznički most još uvijek nije popravljen, a željeznička pruga u Brčkom takođe treba znatne popravke. Iako je IFOR djelimično rekonstruisao most da bi omogućio jednu saobraćajnu traku za prelaz, potrebne su značajne dalje popravke da bi se dodala druga traka i da bi se omogućilo teškim vozilima da koriste most.

57. Ekonomska aktivnost u ovom području sada je, najvećim dijelom, koncentrisana na Tržnici Arizona, smještenoj na strani međuentitetske linije koja pripada Federaciji, na putu Donja Mahala-Orašje¹⁹, jugozapadno od grada Brčko. Ovdje su, pod prećutnim pokroviteljstvom i sigurnošću obezbijeđenom od strane IFOR-a (sada SFOR-a), lokalne vlasti dozvolile muslimanskim, hrvatskim i srpskim trgovcima da otvore tržnicu sa velikim izborom prehrambenih proizvoda i kućnih potrepština.

A. Argumenti Federacije

58. Naglašavajući da Aneks 2, član V(3) osigurava da će "arbitri primjeniti relevantne zakonske i pravične principe", Federacija traži primjenu sporazuma prema kojima su Bosna i Hercegovina i Jugoslavija strane, kao i primjenu principa ustaljenog međunarodnog zakona i posebno obrazlaže da međunarodna pravna doktrina o nepriznavanju mora biti primjenjena u nužnom slučaju. Prema Federaciji, moderna doktrina o nepriznavanju osigurava to da, kada ugovor koji je navodno proizašao od strane novog teritorijalnog prava, krši postojeće pravilo ustaljenog ili dogovorenog međunarodnog zakona, ugovor o kojem se radi je nevažeći i ne može pružiti korist prestupniku u formi novih zakonskih prava ili na drugi način.

59. Primjenu doktrine nepriznavanja, Federacija argumentuje: (1) Republika Srpska sprovela je kampanju etničkog čišćenja na području Brčkog; (2) ova kampanja je prekršila odlučne međunarodne norme u vezu sa ne-agresijom, ljudskim pravima i ratnim zakonima; i (3) Tribunal se zato unaprijed ogradio od legitimizacije rezultata agresije RS, ostavljajući nedinutim posljedice kampanje etničkog čišćenja, i zapravo mora obrnuti rezultate takvih djela ponovnim uspostavljanjem predašnjeg demografskog identiteta područja i dodjeljivanjem teritorije Federaciji.

60. Da bi činjenično potkrijepila prirodu ponašanja RS za vrijeme rata, Federacija prvo navodi različite činjenične nalaze i utvrđivanja Ujedinjenih nacija koji, sa tačke gledišta Federacije, tvrde da se u Brčkom desila kampanja etničkog čišćenja – a zatim tvrde da bi ovaj Tribunal trebao biti vođen ovim činjeničnim

nalazima. Drugo, Federacija je podnijela izjave pod zakletvom (od svjedoka okrutnih djela počinjenih na području) i, za vrijeme saslušanja, lična svjedočenja (od svjedoka koji su ili vidjeli mnoge od događaja ili su razgovarali sa očevicima i žrtvama dok su sastavljali izvještaje o užasnim djelima na području). Konačno, Federacija je skrenula pažnju Tribunala na brojne javne dokumente koji ukazuju na okrutnosti počinjene u području Brčkog. Federacija tvrdi da ovakav dokazni materijal potkrepljuje sliku agresije RS u području Brčkog, kreiranu radi protjerivanja bošnjačke i hrvatske populacije iz grada Brčkog.[20](#)

61. Federacija je obrazložila da je agresija Republike Srpske u području Brčkog prekršila nekolicinu безусловnih normi međunarodnog zakona. Napominjući da su Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija i drugi organi u više navrata uvidjeli da je akvizicija teritorije od strane bosanskih Srba i Srba iz Jugoslavije putem etničkog čišćenja prekršila međunarodni zakon, Federacija obrazlaže da bi Tribunal trebalo da se drži takvih zaključaka zakona.[21](#) Federacija nadalje obrazlaže da je kampanja Republike Srpske u Brčkom prekršila srž načela ljudskih prava, uključujući zabrane protiv genocida i rasne diskriminacije,[22](#) i određen broj dodatnih zakonskih načela primjenjivih na međunarodne i domaće sukobe.[23](#)

62. U dodatku doktrini o nepriznavanju, Federacija također tvrdi da istorijski, demografski, kulturni i drugi faktori mogu predstavljati izvor zakonskih pretenzija za teritorijom, čak i ako su ove veze prvobitno bile sa ljudima ili entitetom koji nije sačinjavao nezavisnu državu ili zadržao tradicionalno zakonsko pravo na teritoriju.[24](#) U stvari, Federacija obrazlaže da ljudi i mjesta u Federaciji imaju jače istorijske i društveno-ekonomske veze sa Brčkim nego što to ima Republika Srpska, te da bi zbog toga to područje trebalo biti stavljeno pod kontrolu Federacije.

63. Federacija također izlaže da, primjenjujući relevantna

pravična načela, Tribunal može primijeniti pravičnost bilo kao (1) način da ublaži rad striktne pravne doktrine sa konceptom pravde i pravog poslovanja ili (2) kao opšta teorija kojom bi se međuprostor u primjenjivom zakonu mogao popuniti primjenom koncepta razumnosti i poštenja.

64. Federacija posebno obrazlaže da pravičnost u ovom slučaju očigledno favorizira odluku o Brčkom u korist Federacije uz mogućnost pomoći prisustvom međunarodnih snaga. S obzirom da Republika Srpska u svojim nastojanjima upodručju Brčkog navodnodno nije uspjela da se povinuje bilo kojem etnički i moralno prihvatljivom standardu, Federacija obrazlaže da, dozvoljavajući Srbima da zadrže kontrolu nad gradom Brčko, stečenu zvjerskom snagom i strašnim nasiljem, bi ih nagradilo za njihovo ponašanje vrijedno prijekora, i išlo bi protiv najfundamentalnijih ljudskih vrijednosti. Također je rečeno da ne bi bilo dosljedno dejtonskim načelima ostaviti Brčko u rukama režima koji je lišio Brčko njegovog ekonomskog preimućstva, lišio Bošnjake i Hrvate njihovog prava da se vrata kućama koje se nalaze u tom području, i sproveo kampanju prisile Srba da se registruju da bi glasali na izborima u Brčkom. Konačno, Federacija zahtijeva od Tribunala da odvagane važnost područja Brčkog za privredni razvoj Federacije, ističući, pored ostalih faktora, da (1) Brčko predstavlja jedinu vezu Federacije sa važnim tržištima i proizvodima u Evropi, i (2) Brčko ima jedini višemodalni (željeznički, putni, plovni) saobraćajni centar sa kapacitetom da opslužuje saobraćajne potrebe industrijskog i trgovačkog sektora Federacije.

65. Na osnovu toga, Federacija tvrdi da bi Tribunal trebao pomjeriti međuentitesku liniju razgraničenja sjeverno prema rijeci Savi tako da dovede Brčko grad i veliki dio južno od Brčko grada u granice Federacije. U alternativni, Federacija iznosi svoju spremnost da prihvati prelazno međunarodno prisustvo u području, priznajući da međunarodno nadgledanje može biti jedini način da se građani Federacije i Republike Srpske uvjere da multietnička opština može

postojati u miru i blagostanju.

66. U pismenoj formi i tokom saslušanja u Rimu, Republika Srpska je iznijela nekoliko odbrana na zahtjeve Federacije. Što se tiče zakonskog principa nepriznavanja, Republika Srpska uvjerava da je neprimjenjiv na ovaj predmet, i u svakom slučaju, bio je pogrešno proklamovan od strane Federacije.²⁵ U dodatku, Republika Srpska navodi da se princip nepriznavanja ne odnosi na tekući predmet u kojem su navodne ilegalne aktivnosti, koje su dalje doprinijele zaposijedanju teritorije od strane Republike Srpske, bile ratifikovane Dejtonskim mirovnim sporazumom.²⁶

67. Što se tiče pravičnih principa, Republika Srpska navodi da se Federacija ne može osloniti na pravična uvažavanja kada je i ona sama učestvovala u ratnim zločinima i aktima agresije u području. Da bi dokazala ovu optužbu, Republika Srpska je pribavila razne izvještaje Ujedinjenih nacija i predstavila nekoliko svjedoka tokom saslušanja. Štaviše, Republika Srpska izaziva karakterizaciju Federacije oko važnosti Brčkog za budući ekonomski razvoj u Federaciji.²⁷

68. Konačno, Republika Srpska se protivi predloženom međunarodnom režimu po nekoliko osnova. Poseban međunarodni distrikt u Brčkom, bi, kaže se, narušio ustav Bosne i Hercegovine, koji specifično nalaže da će se nacija sastojati od dva entiteta i da "sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu izričito dodijeljena... institucijama Bosne i Hercegovine će biti entitetska." Republika Srpska tvrdi da međunarodni režim može biti ovlašten samo ustavnim amandmanom. U dodatku, Republika Srpska navodi da bi se plan Federacije kosio sa članom 68.1, stavka 1 Ustava Republike Srpske, koji navodi da Republika Srpska reguliše i osigurava "integritet, ustavni poredak i teritorijalni integritet Republike Srpske."

69. Federacija je iznijela nekoliko argumenata pobijajući gore navedenu odbranu Republike Srpske. Što se tiče spora da se doktrina o nepriznavanju primjenjuje samo kada je riječ o državama, Federacija se protivi i kaže da se doktrina primjenjuje gdje su nelegalna djela u pitanju, kao što su ona koja su počinjena od strane bosanskih Srba, korištena u neuspjelom pokušaju da se stvori nova država.²⁸Što se tiče stava Republike Srpske, da RS ne bi mogla, kao pravno pitanje, biti smatrana odgovornom za djela neregularnih jedinica i pripadnika jugoslovenske vojske koja su se odigrala prije stvaranja Republike Srpske i bez njene kontrole i rukovođenja, Federacija tvrdi da je obezbjedila jake dokaze da je vođstvo Republike Srpske bilo neposredno umješano u kampanju etničkog čišćenja u Brčkom i drugdje.²⁹

70. Kao odgovor na argument Republike Srpske da bi ustavni amandman bio neophodan da ovlasti međunarodno prisustvo, Federacija naglašava da su Aneksi 2 i 4 (Ustav Bosne i Hercegovine) dijelovi istog sporazuma, potpisani od strana u isto vrijeme, te zato imaju jednaku pravosnažnost. Prema Federaciji, Aneks 2(V) treba posmatrati kao lex specialis Dejtonskog sporazuma koji se bavi položajem Brčkog i predstavlja sporazum između strana kojim se dopušta da odluka Tribunala postane dio strukture odnosa između entiteta i centralne vlade. Dalje, Federacija se oslanja na član III (5) Ustava, omogućavajući da će

Bosna i Hercegovina preuzeti odgovornost za slične i ostale stvari koje su ... neophodne za očuvanje suvereniteta, teritorijalni integritet, političku nezavisnost i međunarodnu priznatost Bosne i Hercegovine, u skladu sa podjelom odgovornosti između institucija Bosne i Hercegovine. Dodatne institucije se mogu lako ustanoviti kao neophodne da bi se sprovele te nadležnosti.

Na osnovu toga, tvrdi Federacija, centralna vlada Bosne i Hercegovine može preduzeti korake pogodne za očuvanje mira i spriječavanje dezintegracije bosanske države, uključujući aranžmane koji bi uklonili Brčko van kontrole entiteta i stavili ga pod kontrolu odvojene institucije.

B. Argumenti Republike Srpske

71. Prema Republici Srpskoj, Dejtonski sporazum ne samo što je ratifikovao kontrolu RS nad područjem Brčkog i priznao koncept kontinuiteta teritorije, već je takođe priznao pravo Republike Srpske na suverenitet nad preko 49% teritorije Bosne i Hercegovine. Slijedi, po Republici Srpskoj, da Tribunal mora da ostavi dvije polovine teritorije Republike Srpske povezane područjem koridora i, ako treba da se promijeni linija razgraničenja (IEBL-međuentitetska linija razgraničenja), može samo da se pomjeri na jug da bi povećala teritoriju Republike Srpske.[30](#) Republika Srpska dalje tvrdi da je oblast Brčkog kritično potrebna Republici Srpskoj za premještanje srpskih izbjeglica i raseljenih lica i za ekonomsko zdravlje Republike Srpske.[31](#)

72. Federacija iznosi nekoliko odgovora. Što se tiče zahtjeva Republike Srpske za 49% bosanske teritorije, Federacija tvrdi da Dogovoreni principi od 8. septembra 1995. (gdje se pojavljuje formulacija 51 - 49%) nisu formalno unijeti u Dejtonskisporazum. Federacija izjavljuje da stav iz preambule Dejtonskog sporazuma u kojem strane "potvrđuju odanost Dogovorenim osnovnim principima" ne predstavlja obavezujući stav sam po sebi, te da u Dejtonskom sporazumu nema ničega što bi se na ma koji način odnosilo na teritorijalnu dodjelu oblasti Brčkog osim u Aneksu 2, koji eksplicite ostavlja taj status neodređenim u očekivanju odluke Arbitražnog tribunala. Dalje, Federacija zastupa stav da teritorijalna podjela iznijeta u

Dogovorenim principima eksplicite otvara mogućnost da prijedlog bude podložen reviziji pri konačnom dogovoru strana.[32](#)

73. Kao odgovor na tvrdnju Republike Srpske da Dejtonski sporazum priznaje postojanje koridora koji povezuje istočni i zapadni dio RS, Federacija iznosi da takvom tumačenju protivrječi nedvosmislen jezik Aneksa 2, koji naročito stavlja sporni dio linije razgraničenja u oblasti Brčkog pod međunarodnu arbitražu, na taj način ostavljajući pitanje postojanja koridora (ili nepostojanja) otvorenim za kasnije rješavanje od strane ovog Tribunala.

VI. RAZLOZI ZA ODLUKU

74. Od samog početka pregovora u Dejtonu, a uistinu i ranije, Federacija i RS su bile u žestokom suparništvu, pri čemu su obje nastojale da zaštite ono što su smatrale svojim legitimnim interesima u oblasti Brčkog. Kao što je potkrijepljeno javnim izjavama dviju strana tokom trajanja ovog arbitražnog postupka (izjavama koje su sadržale istinske prijetnje ratom), suparništvo je prouzrokovalo visok stepen napetosti koja potiče iz skupa istorijskih, ekonomskih i psiholoških činilaca – činilaca koji su u vrijeme Dejtonskih pregovora bili toliko duboko usađeni da nikakav sporazum po pitanju Brčkog nije mogao biti postignut, uprkos snažnim naporima posrednika. Među ovim uzročnicima napetosti su: periodi etničkih i vjerskih neprijateljstava između Bošnjaka, Hrvata i Srba tokom posljednjih nekoliko stotina godina; dokazi stravičnih genocidnih zlodjela koja su počinjena, prvenstveno od strane JNA i paravojnih snaga bosanskih Srba, u oblasti Brčkog 1992., te protivmjera koje su preduzeli bošnjačke i hrvatske snage protiv bosanskih Srba, uključujući i grubo postupanje u nekoliko "koncentracionih logora" u oblasti Brčkog; petogodišnje ubjeđenje Srba da je povezujući koridor (uključujući i Brčko) između dva dijela Republike Srpske strateški i ekonomski vitalan za RS; očita srpska sklonost ka izvjesnom stepenu "etničkog

separatizma" u oblasti Brčkog (koji može ali ne mora biti nalik sličnim separatističkim stavovima u nekim dijelovima Federacije); te ubjeđenost Federacije da će, ukoliko grad, sa lukom i saobraćajnim mostom i prugom ne budu odmah dostupni, omogućavajući poslovnom svijetu u Federaciji da uživa punu ekonomsku slobodu kretanja kroz koridor do Evrope, ekonomski razvoj Federacije biti veoma sputan.

75. S obzirom na složenost upletenih činilaca – a imajući u vidu naredbu arbitražnog sporazuma da se Tribunal upravlja "pravičnim" kao i pravnim obzirima – možda neće biti iznenađujuće što ovaj Tribunal, naročito po pitanju "pravičnosti" ove situacije, nije u stanju (kao što se dolje raspravlja) da kaže da je ma koja strana 100% u pravu u svom stavu ili 100% u krivu. Tribunal je zaključio da svako "jednostavno rješenje" mora biti odbačeno u korist pristupa koji je u skladu sa pravom i pravičnošću i izgrađuje se postupno kako bi olakšao prigušene napetosti i doveo do stabilnog i skladnog rješenja.

A. Pravna razmatranja

76. Kao što je već ranije navedeno, glavni pravni argument koji je prezentovala Federacija kako bi podržala svoju pozitivnu tvrdnju zasniva se na međunarodnoj pravnoj doktrini o nepriznavanju. Prema tvrdnji Federacije 1) RS je sprovela kampanju etničkog čišćenja u oblasti Brčkog; 2) ova kampanja je prekršila određene međunarodne standarde o nenapadanju, zaštiti ljudskih prava i zakonima rata; i 3) kako ne bi legitimizirao rezultate agresije RS ostavljajući posljedice kampanje etničkog čišćenja neispravljenim, Tribunal mora obrnuti efekte ovakvih radnji ponovnim uspostavljanjem demografskog identiteta ovog područja, dajući ovu teritoriju Federaciji.

77. Razvijena u savremeno vrijeme, doktrina nepriznavanja – pod uslovom da je čin kojim se krši standard koji ima karakter ius cogens nezakonit i stoga ništavan i nevažeći³³ – se zasniva dijelom na principu ex injuria jus non oritur, prema kojem činovi suprotni međunarodnom pravu ne mogu postati izvor zakonskih prava prekršioca.³⁴ Kao što je primjenjuju međunarodna zajednica i međunarodni tribunali, doktrina nepriznavanja se primjenjuje u slučajevima gdje entitet pokušava, putem agresije kojom se krše međunarodna prava, da prisvoji teritoriju sa ciljem izazivanja promjene u suverenitetu na toj teritoriji.³⁵ U slučaju Republike Srpske, njena kampanja u periodu između 1992. i 1995. godine je za svoj cilj imala prisvajanje teritorije od međunarodno priznate Republike Bosne i Hercegovine, te je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija konkretno utvrdio da se ova doktrina može primijeniti na agresiju RS u Bosni i Hercegovini uopšte.³⁶

78. Dok Tribunal misli da ova doktrina onemogućava RS da tvrdi zakonsko pravo, zasnovano na osvajanju, da kontroliše – suverenitetom, administrativno ili na drugi način – sporno područje, ona ne daje automatski pravo Federaciji da kontroliše tu teritoriju. Svrha kampanje RS u spornom području, kao i drugdje, je bila da uzme suverenitet Republici Bosni i Hercegovini, ne Federaciji, koja čak nije ni postojala do vremena poslije osvajanja RS. U stvari, Federacija niti je izjavila niti tražila da dokaže ikakvo prethodno pravo na spornu teritoriju, čime je propustila da stvori zahtjevani činjenični element svog prima facie slučaja. Nadalje, povrijeđena strana – kojoj će, prema uslovima argumenta same Federacije, doktrina tražiti ponovno preuzimanje kontrole – je Republika Bosna i Hercegovina, a ne Federacija. Ali je Opšti okvirni mirovni sporazum već potvrdio da Republika (sada sa promijenjenim imenom) ima suverenitet na cijeloj teritoriji zemlje.³⁷ Specifična povreda za koju se zahtjeva naknada je stoga već uklonjena.

79. Federacija, u svom drugom glavnom pravnom argumentu, navodi saznanja Međunarodnog suda pravde u slučaju Zapadne Sahare,³⁸ i

tvrdi da bi se Federaciji trebala dati kontrola nad područjem Brčkog zato što historijske, demografske, kulturne i političke veze Federacije sa područjem Brčkog daju povoda pravnom zahtjevu za tom teritorijom. Tribunal, međutim, nalazi da stroga primjena principa Zapadne Sahare ne donosi jasan odgovor za ovaj spor. Najvažnije, u svjetlu jedinstvene demografske raznolikosti područja Brčkog prije rata, nije jasno da li je ijedan entitet prikazao dovoljno preovlađujuće veze sa područjem da bi opravdao odluku koja bi isključivu kontrolu povjerila jednoj ili drugoj strani.³⁹ Zaista, oba entiteta su uspostavila izuzetno tjesne veze sa područjem zasnovane na ovim činionicima, što ne ukazuje na to da jedna ili druga strana treba da ima isključivu kontrolu nad područjem, već na to da obje treba da igraju ulogu u budućoj kontroli nad područjem.

80. Zaključujući da Federacija nije stekla zakonsko pravo da zahtjeva administrativnu kontrolu Federacije nad ovim područjem, Tribunal sada mora da razmotri da li je Republika Srpska – koja se u cjelosti oslanja na principe navodno izvedene iz Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma (GFAP) – dokazala pravne osnove za administrativnu kontrolu Republike Srpske.⁴⁰

81. Republika Srpska prvo tvrdi da Opšti okvirni mirovni sporazum (GFAP) sadrži princip da bi se teritorija Bosne i Hercegovine trebala podijeliti u omjeru 51:49 između Federacije i Republike Srpske. Zatim naglašava da međuentitetska linija razgraničenja prikazana na dejtonskoj karti daje Republici Srpskoj manje od 49 procenata (sa malom razlikom) i zaključuje da je Tribunal spriječen da čini bilo kakvu redukciju teritorije Republike Srpske. Drugo, Republika Srpska tvrdi da je Opšti okvirni mirovni sporazum stvorio status quo koji ima efekta kako naodobrenje teritorijalnog “kontinuiteta” putem koridora prikazanog na karti, tako i na kontrolu Republike Srpske u Brčkom.

82. Tribunal se ne slaže. Prvo, istina je da se u uvodu Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma (GFAP) ponovno potvrđuje obavezivanje strana na određene pred-dejtonske "Dogovorene osnovne principe", a u jednom od njih stoji da je "51:49 parametar teritorijalnog prijedloga Kontakt grupe osnova za dogovor" a podložen je "prilagođavanju uz uzajamni sporazum." Taj uvod, međutim, nije sam po sebi stvorio obavezu; ta obaveza strana se pojavljuje u tekstu Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma (GFAP), koji je modifikovao parametar 51:49 (uključujući neznatno malu razliku u podjeli) i ostavio je neriješenom teritorijalnu dodjelu u području koridora u Brčkom. Taj nedostatak rješenja je razlog za ovu arbitražu. Ukratko, Opšti okvirni mirovni sporazum nije odobrio niti nastavak kontrole Republike Srpske nad spornim područjem niti teritorijalni kontinuitet Republike Srpske.

83. S druge strane, Tribunal se slaže sa stavom Republike Srpske da Opšti okvirnimirovni sporazum (GFAP) sadrži relevantan zakon, posebno zato što je sam Tribunal tvorevina Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma (GFAP). Kao takav, Tribunal se mora baviti principima Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma (GFAP) kao što su pravo svih izbjeglica i raseljenih lica "da se slobodno vrate svojim domovima", njihovom "pravu da dobiju imovinu koje su lišeni... i da budu kompenzovani za imovinu koja im ne može biti vraćena," "pravo na slobodu kretanja i stanovanja," i pravo na bezbjedan i dobrovoljan povratak izbjeglih i raseljenih lica. Razmatrajući način na koji će riješiti navedeni spor koji je vezan za ove principe, Tribunal mora da razmotri činjenice da li se ovi principi sada poštuju u spornom području, i kako će se ovo poštovanje osigurati u budućnosti.[41](#)

84. Na saslušanju u Rimu RS je dala nekoliko značajnih izjava koji se odnose na njen stav prema sprovođenju principa GFAP-a. Prvo, RS je prećutno priznala (suočena sa značajnim drugim dokazima) da se pod vlašću RS u oblasti Brčkog sada ne ispunjavaju odredbe iz Dejtona. Drugo, RS je podnijela Tribunalu pismenu izjavu o "Osnovnim opštim

principima" koje namjerava da slijedi ubuduće, a u tom dokumentu RS predlaže da, ukoliko se njen režim nastavi u oblasti Brčkog, ona neće ispoštovati Dejton najmanje po sljedećim dvjema stavkama:

(1) Republika Srpska je izjavila da je "spremna da dozvoli slobodno kretanje ljudi na postojećem Arizona putu, od sjevera ka jugu kroz teritoriju Republike Srpske," na taj način dopuštajući ka sjeveru "trgovački i putnički" saobraćaj kroz koridor "do Orašja", pograničnog grada na rijeci Savi prema Hrvatskoj. Jasno je da se tim podrazumjeva – kao što se priznalo na saslušanju – kako trgovački i putnički saobraćaj na drugim putevima u tom području neće biti dozvoljen. Povrh toga, kao što je otkriveno kroz ostale saslušane dokaze, korištenje puta "Arizona" kroz koridor ka Hrvatskoj i drugdje po Evropi je sada ispod zadovoljavajućeg: u Orašju, gdje put stiže do rijeke Save, nema mosta preko rijeke, pa sav saobraćaj koji ide na sjever "Arizona putem" mora da prelazi skelom – proces koji zahtjeva da trgovačka vozila čekaju po čitava dva ili tri dana.⁴² Uz to, dok ista izjava o "Osnovnim opštim principima" priznaje da postoji saobraćajni most preko Save "u centru grada Brčko na granici između Hrvatske i Republike Srpske," plan RS za brčanski saobraćajni most je da se on koristi samo za pješački saobraćaj. Ukratko, dok Dejton zahtjeva puno i slobodno kretanje svih vrsta saobraćaja, uključujući i trgovački, stav RS u januaru 1997. bio je da takav trgovački saobraćaj neće biti dozvoljen ni na jednom pogodnom putu na pravcu sjever-jug kroz koridor do ostatka Evrope.

(2) Što se tiče Dejtonom zagarantovanog prava nekadašnjih stanovnika Brčkog da se vrate i povrate svoje kuće i drugu imovinu, "Osnovni opšti principi" Republike Srpske zauzimaju stav da takve osobe, čak i kad bi mogle "dokazati legalno pravo svojine nad imovinom u opštini Brčko koja je sada u okviru teritorije Republike Srpske," imale bi pravo samo na nadoknadu (bilo u novcu ili drugoj imovini), ali ne i na povrat svoje imovine. Kao što je naglašeno na saslušanju u Rimu, relativno očigledna svrha – i rezultat – ove politike bila bi da se Brčko očuva kao "etnički čista" srpska zajednica, pri čemu se

otvoreno krši Dejtonski mirovni plan. U ekonomskom smislu, to bi takođe spriječilo Bošnjake i Hrvate da pomognu pri oživljavanju potpuno zamrle brčanske privrede, uključujući i njenu luku na Savi koja ne funkcioniše – kompleks čije je oživljavanje (prema njenom direktoru Srbinu) “neophodno” za ekonomski razvoj u području.[43](#)

85. Značaj ovih dviju izjava o namjerama podvlači i svjedočenje dva nezainteresovana svjedoka pozvana od strane Tribunala tokom saslušanja u Rimu. Posebno, g. Santjago Romero Pereš iz UNHCR-a i potpukovnik Entoni Kukolo iz Armije Sjedinjenih Država (i ranije u IFOR-u), obojica sa znatnim iskustvom u području Brčkog, iznijeli su stav bez ikakvog protivljenja od strane drugih svjedoka da stvarni mir u području Brčkog ne može biti postignut ukoliko se predašnjim stanovnicima ne dopusti da ostvare svoje pravo na povratak u svoje nekadašnje kuće. Riječima g. Romera, “ukoliko se ljudi ne vraćaju u svoje domove, malo je nade za mir.” Isto tako, potpukovnik Kukolo, poslije jedanaest mjeseci iskustva u oblasti Brčkog, postao je “ubijeđen ... da postoji prvenstvena potreba za povratkom u domove,” i da “ukoliko se ta potreba nekako ne zadovolji, doći će do nemira i nezadovoljstva.” S obzirom na to svjedočenje, za Tribunal bi bilo teško da zaključi kako bi bilo u skladu sa pravnim načelima ustanovljenim u GFAP-u ili u opštem javnom interesu, da se donese odluka koja bi dopustila Republici Srpskoj da ostvari svoje iznijete ciljeve onemogućavanja slobode kretanja u toj oblasti i potpunog onemogućavanja prava nekadašnjih stanovnika Brčkog da se vrate u svoje kuće i drugu imovinu.

86. Jedan način da se ublaže posljedice ranijih kršenja od strane Republike Srpske – i da se spriječe nova predložena kršenja zakona – bio bi da Tribunal izmjesti međuentitetsku liniju razgraničenja na takav način da se u teritoriju Federacije unesu (a) svi glavni trgovački putevi kroz koridor do ostatka Evrope i (b) sam grad Brčko, uključujući njegovu riječnu luku i njegova dva mosta na Savi (drumski i željeznički). Takav lijek, zasnovan neposredno na

“relevantnim pravnim principima” izvedenim iz GFAP-a, bio bi jasno u okviru eksplicitne nadležnosti Tribunala da prilagodi liniju razgraničenja u skladu sa takvim principima. S druge strane, kao što je dolje objašnjeno, obziri “pravičnosti” ukazuju da postoje drugi manje strogi koraci kojima bi se postigli željeni ciljevi.[44](#)

87. Ustanovivši da relevantni pravni principi ne zahtijevaju da se sporna oblast odlukom povjeri jednoj ili drugoj strani, okrećemo se pitanju primjenljivosti relevantnih pravičnih principa.

B. Razmatranja o pravičnosti

88. Razmatrajući nalog strana da “primjeni relevantne pravne i pravične principe” (sa posebnim naglaskom) u rješavanju predloženog spora, Tribunal nalazi da takva klauzula mora zahtijevati, kao minimum, da pravični obziri budu primjenjeni kod donošenja odluke koja daje važnost obzirima nepristrasnosti, pravde i razumnosti.[45](#) U teritorijalnim sporovima, međunarodni sudovi su kao relevantne identifikovali takve posebne “principe” kao što su, između ostalih: (1) obzir prema faktičkom kontekstu spora – jedinstvene političke, ekonomske, istorijske i geografske okolnosti oko spora – i uspostavljanje ravnoteže interesa strana u sporu u svjetlu ovih činilaca;[46](#) i (2) niz pravičnih doktrina u vezi sa nepristrasnošću, kao što je doktrina “nečistih ruku”, prema kojoj nepravično ponašanje jedne od strana može biti uzeto u obzir kod odluke.[47](#) Kakvi god bili navedeni principi, međutim, međunarodni sudovi su tipično naglašavali da značaj pravičnosti u procesu rasprave ne leži u formalnoj primjeni posebnih “pravičnih principa” već u krajnjem postizanju “pravičnog rezultata”.[48](#)

89. Vraćajući se činjenicama slučaja, Federacija je pokazala

da ima ubjedljive pravične interese u oblasti Brčkog. Sam grad Brčko, po sastavu multietnički, bio je pretežno naseljen Muslimanima i Hrvatima prije rata, a situacija se radikalno promijenila nakon brutalne kampanje etničkog čišćenja. Tribunal se stoga mora složiti da Federacija ima fundamentalni interes da omogući bezbjedan povratak pređašnjeg muslimanskog i hrvatskog stanovništva, a da pređašnji stanovnici imaju nesumnjiv interes da se bezbjedno vrate i iskoriste svoje Dejtonomgarantovano pravo na povratak imovine. Dalje, Brčko ima vitalan ekonomski značaj za Federaciju, kako kad ona pokušava da obnovi njegovu infrastrukturu tako i onda kad nastoji da njegovu privredu integriše u Evropu i svijet. Za tu svrhu njoj je potreban otvoren ekonomski put na sjever. Tribunal zaključuje da u ovim okolnostima i u svjetlu odgovornosti prema GFAP-u svako rješenje mora, kao minimum, omogućiti da ovi vitalni interesi budu zaštićeni

90. Značajan pravični obzir koji govori protivno maksimalnom lijeku opisanom gore (tj. davanje Federaciji apsolutne kontrole nad cijelim područjem Brčkog) jeste tvrdnja Republike Srpske o vitalnom interesu očuvanja povezujućeg koridora između istočnih i zapadnih dijelova. Dokazi iznijeti na saslušanju u Rimu ukazuju na to da postoje tri elementa koja spadaju u insistiranje RS na ovom pitanju. Prvo, u više navrata se govorilo o "strateškom" značaju koridora. Pretpostavlja se da se to odnosi na želju da se obezbijedi mogućnost premještanja oružanih snaga sa jednog na drugi kraj RS bez uplitanja vlasti Federacije, a to bi se činilo kao legitiman interes ukoliko ti pokreti nisu vezani za zabranjene prijetnje ili upotrebu sile i ukoliko se u tom procesu poštuju sva druga primjenjljiva pravna ograničenja. Drugo, na saslušanju se čulo svjedočenje istaknutog ekonomiste iz Republike Srpske da RS osjeća potrebu da duž povezujućeg koridora izgradi "izvjesne objekte infrastrukture" uključujući i autoput istok-zapad paralelno sa Savom, željezničku prugu, cjevovod i telekomunikacione linije, sve u koridoru južno od grada Brčkog. Ponovo, premda bi ekonomska integracija između Federacije i Republike Srpske, ukoliko je moguća, učinila neke od ovih objekata izlišnim i učinila da se izbjegnu neka ulaganja koja bi bila nepotrebna za cijelu

zemlju, razumljivo je da je Republika Srpska zainteresovana da ima slobodu samostalnog planiranja i izgradnje takvih objekata. Konačno, nesumnjiva je činjenica da je očuvanje koridora od ogromnog psihološkog značaja za RS. Može se raspravljati o tome da postoji nedosljednost između takvog separatističkog stava i duha Dejtona, ali Tribunal ne može preći preko psihološkog činioca koji stvara napetost.

91. Federacija sa izvjesnom snagom može zastupati stav da je potreba za koridorom značajno manje važna nego što je predstavlja Republika Srpska. Napose, ukoliko koridor bude prekinut pomjeranjem međuentitetske linije razgraničenja, Federacija bi svejedno bila obavezna, prema Dejtonskom sporazumu, da obezbijedi potpunu slobodu kretanja preko teritorije Federacije između istočnog i zapadnog dijela RS. Međutim, ovaj argument ima protivtežu, prvo u činjenici da Federacija nema savršene rezultate u sprovođenju naloga Dejtona o slobodi kretanja i drugo u činjenici da, čak i kada bi se pod režimom Federacije mogla pretpostaviti potpuna sloboda kretanja u području, ne postoje garancije da bi institucije Federacije nadležne za planiranje dozvolile podizanje i rad objekata infrastrukture na koje RS stavlja takav naglasak.

92. Po pitanju pravičnosti Tribunal takođe mora voditi računa o posljedicama koje će bilo kakva odluka imati na sadašnje stanovništvo u području Brčkog. Napose, dok Federacija zahtjeva "mandatnu kaznu" za Republiku Srpsku putem potpunog predavanja područja Brčkog iz Republike Srpske u Federaciju, Tribunal mora u vidu imati činjenicu da se veoma velik dio ukupnog sadašnjeg stanovništva grada Brčkog sastoji od Srba izbjeglica koji su se nedavno tu doselili iz Krajine, Sarajeva i jednog broja drugih bosanskih gradova – te činjenicu da bi, sudeći po skorašnjem iskustvu iz Sarajeva, predavanje Brčkog pod kontrolu Federacije rezultiralo masovnim egzodusom hiljada Srba iz Brčkog u stanje beskućništva po drugi put. Ishod bi bio surova kazna za velik broj ljudi koji nisu bili prisutni u Brčkom u proljeće 1992., i koji se

moraju smatrati nedužnima za svako posebno zločesto.⁴⁹ Međunarodna zajednica, uspostavljajući Haški tribunal, obezbjedila je ovlašten mehanizam za kažnjavanje ratnih zločinaca koji su počinili i podsticali zločine koji se u ovom slučaju navode, a nije uopšte jasno da bi zasebna "kazna" koja se traži od ovog Tribunala stigla one koji je zaslužuju.

93. Tribunal se ne može uzdržati od primjedbe da je dobrobit zajednice u Brčkom (uključujući pređašnje i sadašnje stanovnike) donekle zasjenjena političkom retorikom suprotstavljenih strana. U izvjesnom smislu, gradu Brčkom je dopušteno da postane simbol pobjede na kraju rata bez ishoda u kojem pobjeda jednostavno nije bila dostupna nijednoj od strana. Uistinu, strane su o Brčkom govorile kao da je ono trofej: ako ga ovaj Tribunal "dodijeli" Federaciji ili Republici Srpskoj, vrhunac završenog rata bi konačno bio postignut, uz ogromno zadovoljstvo za "pobjednika" – i prateće osvetoljubivo razmišljanje "gubitnika". Sa gledišta Tribunala, međutim, ovo nisu uslovi u kojima treba analizirati ovo pitanje: sigurno je mnogo važniji princip da ovaj Tribunal, radije nego da uruči trofej jednoj ili drugoj strani, preduzme pozitivne korake kako bi se osiguralo hitno olakšanje situacije, kako u pogledu ljudskih prava tako i u pogledu privrednog oživljavanja, za hiljade osiromašenih pojedinaca koji žive i žele da svoj dom zasnuju u Brčkom. Takvi koraci su značajni da bi se ublažila regionalna napetost koja je izazvala ovaj spor, a to je prevashodni cilj Odluke.

94. Konačno, među pravičnim faktorima koje Tribunal treba da razmotri, jesu i interesi međunarodne zajednice. Premda privredni tereti blijede u usporedbi sa ljudskim žrtvama koje su već pale u Bosni, ipak stoji činjenica da je međunarodna zajednica već sebi napravila velike troškove pokušavajući da postigne stabilnost u Bosni, a određeni dodatni troškovi će biti neophodni.⁵⁰ Stabilnost u regionu i troškovi koji su napravljeni da bi se ona postigla su faktori koji moraju imati ulogu u konačnom dizajnu konačne odluke

Tribunala.

C. Ovlaštenje Tribunala da uokviri postojeću odluku

95. Odluka se u ovom slučaju (vidi odjeljak VII, niže), a što se tiče neposrednih pitanja, poziva na međunarodnu zajednicu da uspostavi prelazni režim supervizije u području Brčkog dizajniran (prvenstveno kroz implementaciju Dejtonskog mirovnog sporazuma) da dozvoli bivšim građanima Brčkog da se vrate svojim domovima, da obezbijedi slobodu kretanja i druga ljudska prava u području, da obezbijedi adekvatnu zaštitu policije za sve građane, da ohrabri oživljavanje privrede i da postavi temelje za demokratsku vladu lokalnih predstavnika.

96. O tome da li Tribunal ima ovlaštenja da uključi takve odredbe u svoju odluku, Tribunal smatra da tekst Aneksa 2 ne ograničava mjere koje Tribunal može da koristi u svom rješenju ovog spora. Štaviše, Aneks 2 je uokviren širokim pojmovima koji se mogu razumno lako protumačiti da Tribunalu daju ovlaštenja da uobliči odluku, na osnovu činjenica i pravnih i pravičnih razmatranja, koja će efektivno smanjiti tenzije iz kojih je nastao spor i zaštititi interese ljudi u Brčkom.

97. Ovakvo stanovište je snažno podržano članom V(3) specifičnim podsjećanjima "principe pravičnosti", koji omogućavaju arbitrima da sprovedu sva razmatranja pravednosti, pravde i razumnosti u odluci. Bez prijeke potrebe da se pridržava isključivo pravnih pravila, Tribunal je ovlašten da donese rješenje koje, po njegovom mišljenju najbolje oslikava i štiti opšte interese strana i ima najveću vjerovatnoću da unaprijedi dugoročno mirovno rješenje.

98. Tribunal je svjestan da je Republika Srpska osporila ovo široko shvatanje nadležnosti Tribunala i žestoko protestovala da sve što bi Tribunal mogao da radi je da odredi krajnji položaj IEHL (međuentitetske linije razgraničenja) u području Brčkog. U stvarnosti, međutim, kao što je već zapisano, taj stav veoma nepotpuno izražava dimenzije spora. U Dejtonu su se strane sporile – i nastavljaju da se spore ovdje – oko toga koji će zakoni i političke strukture upravljati životima ljudi ovog područja, i odluka mora biti sastavljena u tom kontekstu. Pod članom 31 Bečke konvencije, Tribunal treba bona fide da protumači uslove Aneksa 2 u skladu sa njihovim uobičajenim značenjem u njihovom kontekstu i u svjetlu cilja i svrhe Dejtonskog sporazuma. Ovdje, kontekst uključuje i kompleksnu strukturu obaveza Dejtonskog mirovnog sporazuma sa ciljem da se postigne mir u Bosni i Hercegovini. U Dejtonskom sporazumu, strane u arbitraži su prihvatile mnoge značajne poduhvate, uključujući mjere osmišljene da kontrolišu naoružanje, da obezbijede slobodu kretanja širom Bosne i Hercegovine, sigurnost i bezbjednost za pojedince, da unaprijede povratak izbjeglica i da omoguće pojedincima da povrate imovinu. Pored toga, strane su stvorile nekoliko institucija i struktura preko kojih bi međunarodna zajednica trebalo da igra važnu ulogu u olakšavanju i osiguravanju praćenja i sprovođenja ovih obaveza.

99. Potpuno je dosledno u tom kontekstu protumačiti Aneks 2, član V koji omogućava Tribunalu da donese odluku koja poziva na međunarodnu pomoć i obavezuje strane da sarađuju u dogovorenim programima. Dejtonski sporazum je pun odredbi sličnog karaktera, čija implementacija zahtjeva učešće entiteta, ne strana u sporazumu. Ovo tumačenje takođe izgleda sasvim u skladu sa ciljem i svrhom Dejtonskog sporazuma, koji je da smanji postojeće tenzije, povrati sigurnost u regionu i tako donese trajni mir.

100. Nadalje, Tribunal je svjestan da, dok se mandat arbitara

izvodi iz sporazuma potpisanog od svih strana, rad Tribunala je od velikog međunarodnog interesa i značaja. Odluke Savjeta bezbjednosti i međunarodni dogovori postignuti poslije stupanja na snagu Dejtonskog mirovnog sporazuma pružaju dodatnu pomoć za širi pristup mandatu Tribunala i podvlače obaveze strana da se pridržavaju Arbitražne odluke.⁵¹ Takve izjave od strane Savjeta bezbjednosti su autoritativne izjave volje i očekivanja međunarodne zajednice koje se tiču pitanja implementacije Dejtonskog sporazuma. Pošto su one usvojene pod poglavljem VII, one imaju obavezujuću pravnu snagu do stepena koji je dat njihovim uslovima. Tribunal će ih uzeti u obzir u smislu člana 5, i određivanju raspona svog mandata.

101. Jedan aspekt odluke u ovom slučaju zaslužuje poseban komentar – naime, odredba koja navodi zaključke Tribunala da u ovom trenutku ne bi bilo prikladno napraviti konačan izbor u tome koji bi od konkurentskih političkih entiteta trebalo da dobije kontrolu nad gradom i na taj način postane, u izvjesnom smislu, njegov čuvar u periodu međunarodne suprevizije. Poteškoća je ta što su, uprkos tome što je od Dejtona proteklo neko vrijeme, političke institucije koje se nadmeću oko starateljstva (Federacija i Republika Srpska), kao i zajedničke institucije Bosne i Hercegovine, manje stabilne danas nego što se moglo očekivati u vrijeme potpisivanja Dejtonskog sporazuma. Naročito, organizaciono uređenje u Federaciji je još uvijek nepotpuno; nepoštovanje svojih obaveza u sprovođenju Dejtonskog sporazuma od strane Republike Srpske u oblasti Brčkog održalo je napetost i nestabilnost u regionu na višem stepenu nego što je bilo očekivano; a zajedničke institucije Bosne i Hercegovine još se nisu razvile u vladu koja efikasno radi. Stoga je zaključak Tribunala da u ovim jedinstvenim okolnostima ne bi bilo ni mudro ni pravično sada napraviti izbor između konkurentskih institucija.

102. Pored svega toga, Tribunal prihvata da, po Dejtonskom sporazumu, ima afirmativnu dužnost da napravi izbor kada to bude moguće u skladu sa važećim pravnim i pravičnim principima. Prema

tome, Odluka predviđa, u skladu s moćima Tribunala po članu 15 UNCITRAL-ovih pravila, da nakon prelaznog perioda međunarodne suprevizije, svaka strana može da se obrati Tribunalu i zatraži dalju akciju po pitanju Brčkog, te da će ma kakav odgovor Tribunala predstavljati dio odluke.

103. Konačno, odluka daje na znanje stranama da, u slučaju takvog zahtjeva za daljom akcijom koja utiče na odluku, Tribunal može zaključiti, zavisno od tadašnjih okolnosti, da grad Brčko mora postati zaseban distrikt Bosne i Hercegovine tako da više ne bude pod isključivom političkom kontrolom bilo kojeg od entiteta. Da li će to biti odgovarajući korak kada i ako takav dopunski zahtjev bude podnjet, to Tribunal sada ne može predvidjeti, ali mogućnost takve dalje akcije koja ima uticaja na odluku treba da bude konstatovana.

VII. ODLUKA

104. Na osnovu gore navedenih razloga, Tribunal usvaja sljedeća rješenja i odredbe koje su konačne i obavezujuće za sve strane-potpisnice Aneksa 2 GFAP-a, i kojih se sve strane moraju pridržavati i sa njima u potpunosti surađivati.

I Prelazni međunarodni nadzor nad implementacijom Dejtonskog sporazuma u oblasti Brčko

A. Uzimajući u obzir i dalje nepridržavanje odredbi Dejtonskog

sporazuma u dijelu opštine Brčko koji se nalazi pod kontrolom RS (posebno u odnosu na slobodu kretanja i povratak bivših stanovnika Brčkog u njihove domove u Brčkom), kao i visoki nivo napetosti koji proizlazi iz toga, postoji očigledna potreba da se uvede program za implementaciju Dejtonskog sporazuma u ovom području, kao što je izloženo niže.

B. Pošto je neophodno da međunarodna zajednica preuzme ulogu u razrađivanju detaljne strategije za implementaciju, od Kancelarije Visokog predstavnika (OHR) se očekuje da što je prije moguće otvori kancelariju sa osobljem u Brčkom pod rukovodstvom zamjenika Visokog predstavnika za Brčko (u daljem tekstu "supervizor za Brčko" ili "supervizor") sa sljedećim funkcijama: (a) nadzor nad implementacijom Dejtonskog sporazuma širom oblasti Brčko u periodu od najmanje godinu dana, i (b) jačanje lokalnih demokratskih institucija u istom području. Uzimajući u obzir delikatnost ovog pitanja, neophodno je da implementacija počne tek onda kad supervizor za Brčko, u konsultaciji sa Visokim predstavnikom, Upravnim odborom Savjeta za implementaciju mira (PIC) i SFOR-om utvrdi da su prisutni ključni elementi za integralnu strategiju implementacije. Očekuje se da će rad supervizora uključiti sljedeće elemente:

(1) Supervizor će imati pravo da donosi obavezujuće propise i naredbe radi pružanja podrške programu za implementaciju i za lokalnu demokratizaciju. U slučaju sukoba zakona takvi propisi i naredbe imaju veću pravnu snagu. Svi relevantni organi vlasti, uključujući sudove i policijsko osoblje, moraju poštovati i sprovoditi sve propise i naredbe supervizora. Strane moraju da preduzmu sve neophodne korake da bi u potpunosti sarađivali sa supervizorom u implementaciji ove odredbe i niže opisanih mjera.

(2) Supervizor bi trebalo da razmotri mogućnost osnivanja Savjetodavnog komiteta u čiji bi sastav ulazili predstavnici OSCE-a,

UNHCR-a, SFOR-a, Međunarodne banke za rekonstrukciju i razvoj (IBRD), Međunarodnog monetarnog fonda (IMF), institucije Bosne i Hercegovine, lokalnih etničkih grupa, kao i drugih zvaničnih i nezvaničnih organizacija koje, po mišljenju supervizora, mogu davati savjete i pomoć u implementaciji ove Odluke.

(3) Supervizor, u bliskoj saradnji sa SFOR-om, treba da koordinira sa IPTF-om i drugim međunarodnim policijskim mehanizmima koji se mogu uspostaviti radi obavljanja funkcija u oblasti Brčko, sa namjerom da se postignu dva osnovna cilja:

a) da se pomoću uličnih patrola i na drugi način, obezbijedi sloboda kretanja za sva vozila i pješake na svim važnim putevima, mostovima i lučkim objektima u dotičnoj oblasti od (i uključujući) puta Donja Mahala – Orašje (tzv. "Arizona put") na zapadu do istočne granice opštine Brčko.

b) da se osigura da će relevantni organi vlasti preduzeti normalne demokratske policijske funkcije i službe za zaštitu svih građana Bosne i Hercegovine u dotičnoj oblasti.

(4) Uz savjet i pomoć UNHCR-a, Komisije za raseljena lica i izbjeglice, i drugih odgovarajućih službi, supervizor bi trebalo da stvori program (koji može da usvoji već postojeća pravila poslovanja) za postepeni i miran povratak bivših stanovnika dotične oblasti u njihove stare domove i za renoviranje, izgradnju i dodjelu stambenih objekata u skladu sa potrebama za smještaj starih i novih stanovnika.

(5) Supervizor bi trebalo da (a) sarađuje sa OSCE-om i drugim relevantnim međunarodnim organizacijama da bi se osiguralo sprovođenje

slobodnih i pravičnih lokalnih izbora pod međunarodnim nadzorom u dotičnoj oblasti prije isteka međunarodnog nadzora i (b) poslije tih izbora, izda odgovarajuće propise i naredbe kako bi se ojačala demokratska vlast i multietničko upravljanje u gradu Brčko. Strane će u potpunosti sprovesti rezultate opštinskih izbora prema pravilima i propisima Privremene izborne komisije (PEC).

(6) Uzimajući u obzir značaj privrednog oživljavanja (naročito u smislu smanjenja etničkih i drugih napetosti u oblasti), smatra se da su naponi usmjereni ka privrednoj rekonstrukciji neophodni za smanjenje takvih napetosti. Stoga bi supervizor trebalo da pomaže raznim međunarodnim organizacijama da razviju i sprovedu ciljni program usmjeren ka privrednom oživljavanju oblasti Brčko.

(7) Pošto oživljavanje luke na rijeci Savi u Brčkom ima vrhunski značaj za obje strane, sva zemlja u području luke koja je sada u javnom ili društvenom vlasništvu se stavlja pod isključivu kontrolu Saobraćajnog preduzeća Bosne i Hercegovine (pravno lice koje je osnovano prema Aneksu 9, Član II (1) GFAP-a). Objema stranama se nalaže da ulože maksimalne napore, a supervizor se poziva i podstiče da ih usmjerava u tome, kako bi se privukle društvene i privatne investicije (npr. putem izdavanja poslovnog prostora) u cilju oživljavanja luke kroz fizičku rekonstrukciju, čišćenje dna rijeke i druge odgovarajuće mjere.

(8) U interesu unapređivanja trgovine i međunarodnog privrednog razvoja, supervizor bi trebalo da sazove grupu međunarodnih carinskih monitora koji će, zajedno sa odgovarajućim organima vlasti obje strane (uključujući Bosnu i Hercegovinu) raditi na uspostavljanju efikasnog carinskog poslovanja i kontrole u dotičnoj oblasti.

(9) U cilju maksimalizacije privrednog razvoja u oblasti, državi Bosni i Hercegovini se nalaže da što je moguće prije, preko Ministarstva za vanjske poslove, otpočne pregovore sa Republikom Hrvatskom, kako bi se sklopili uzajamno prihvatljivi dogovori u pogledu carinskog poslovanja i graničnih prelaza između Bosne i Hercegovine i Hrvatske u oblasti Brčko.

II Naknadni postupak

A. Iako Tribunal očekuje da će dvije strane u skladu sa Aneksom 2, član V(5), bez ikakvih odlaganja primjeniti gore navedene odredbe i time smanjiti postojeću napetost u oblasti, Tribunal je ipak zaključio da u sadašnjem trenutku ne bi bilo cjelishodno odlučivati o tome kakva bi konačna raspodjela političkih nadležnosti između strana nakon isteka prelaznog međunarodnog nadzora najuspješnije postigla implementaciju Dejtonskog sporazuma i uspostavila reprezentativnu demokratsku lokalnu vladu u dotičnoj oblasti. Ukoliko Tribunal ne donese dalje mjere, međuentitetska granica u ovom regionu će ostati nepromjenjena i Tribunal će nastaviti da nadgleda stanje u ovoj oblasti tokom perioda prelaznog međunarodnog nadzora. Na osnovu svojih ovlaštenja prema članu 15 UNCITRAL-ovih pravila, Tribunal će razmatrati zahtjeve bilo koje strane za donošenje daljih mjera kojima se utiče na odluku u pogledu raspodjele političkih nadležnosti u ovoj oblasti, s tim da svi ti zahtjevi moraju biti dobijeni između 1. decembra 1997. i 15. januara 1998. godine. Bilo koje dalje rješenje Tribunala mora biti donijeto do 15. marta 1998. godine i svako takvo rješenje predstavlja sastavni dio ove odluke.

B. Tribunal ovim objavljuje (1) svoju zabrinutost u pogledu toga da se poslovima u dotičnoj oblasti može upravljati na način koji onemogućava adekvatno pridržavanje Dejtonskog sporazuma i razvoj reprezentativne demokratske lokalne vlade, i (2) da u slučaju

podnošenja zahtjeva za modifikaciju ove odluke, Tribunal može na osnovu situacije u tom trenutku zaključiti da, u cilju ispravljanja stanja, grad Brčko mora da postane poseban distrikt Bosne i Hercegovine u kome će se isključivo primjenjivati zakoni Bosne i Hercegovine i oni koji su donijeti od strane lokalnih vlasti.

C. Kako bi se Tribunalu obezbjedio uvid u gore navedena pitanja, Tribunal zahtjeva i očekuje da dobije sljedeće:

(1) redovne izvještaje od supervizora podnijete preko Kancelarije Visokog predstavnika u kojima se procjenjuje da li trenutni uslovi u dotičnoj oblasti nalažu (ili ne) donošenje daljih mjera od strane Tribunala, kao što su plan o "posebnom distriktu" ili druge mjere, i

(2) pismene zahtjeve i podneske koje, po sopstvenom izboru, strane dostave u vezi sa istim pitanjima.

VIII. AUTENTIČNOST

105. Tekst ove Odluke na engleskom jeziku predstavlja autentični tekst u svim okolnostima. Tribunal će, što je ranije moguće, objaviti zvanični prevod autentičnog teksta na bosanski i sprski jezik.

Predsjedavajući arbitar

(potpis)

Ćazim Sadiković
Popović

Vitomir

Arbitar

Arbitar

Rim, 14. februar 1997. godine

Razlozi odusustva potpisa

Prema članu 32 (4) UNCITRAL-ovih pravila, Tribunal konstatuje da arbitri koje su imenovalе strane nisu potpisali ovu Odluku iz razloga navedenih u paragrafu 27 ove Odluke.

1 U predgovoru Aneksa 2 "Strane" se definišu kao Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska.

2 Predsjedavajući arbitar je povodom toga primio pisma od šefova obje delegacije na Dejtonskim pregovorima, i kasnije, pred savjetom, to pitanje razmatrao bez razlika u mišljenju.

3 Odlaganje je predloženo od strane predstavnika Republike Srpske, 1. oktobra 1996.; potom je Federacija nagovijestila svoj pristanak na predloženo odlaganje; te je tako bilo naloženo od strane Tribunala 27. novembra 1996.

4Na osnovu Aneksa Naloga slijede:

PRINCIPI PRIMJENLJIVI NA PRIHVATLJIVOST DOKAZA

1. Svaka strana je odgovorna za dokazivanje svog slučaja.
2. Odgovornost za dokazivanje pojedinačnih optužbi koje iznese strana u toku postupka počiva na strani koja navodi činjenice.
3. Strana koja ima odgovornost za dokazivanja ne smije samo da iznese dokaz kao podršku za svoje optužbe, već mora takođe da ubijedi Tribunal u

njihovu istinitost. U suprotnom, oni će biti zanemareni zbog nepotpunosti dokaza.

4. Međunarodna odgovornost države ili entiteta se ne treba pretpostavljati. Strana koja navodi kršenje međunarodnog zakona tako da povlači međunarodnu odgovornost ima odgovornost da dokaže svoje navode.
5. Tribunal nije ograničen striktnim pridržavanjem pravilima dokaza. Tribunal će da odredi potvrdnu moć dokaza.
6. Kada strana podnese prima facie dokaz da bi podržala svoje optužbe, odgovornost dokazivanja se prebacuje na drugu stranu ili strane.
7. U slučaju da je dokazivanje činjenice izuzetno teško, Tribunal može da se zadovolji sa manje ubjedljivim dokazom, tj. prima facie dokazom.
8. Odluka Tribunala će se zasnivati na jačini dokaza iznijetim od obje strana.

[5](#) Tačnije, u Nalogu stoji da druga izjava treba da uzme u obzir takve faktore kao što su lokacija IEBL (međuentitetske linije razdvajanja), ekonomski razvoj, prevoz, slobodan protok robe i usluga, pravo izbjeglica na povratak, sloboda kretanja, vojna sigurnost i mogućnost međunarodnog prisustva u području.

[6](#) Federacija je zatražila i dobila produžetak u trajanju od nedjelju dana za predavanje druge izjave.

[7](#) Na dan primanja pisma od gospodina Kličkovića,

predsjedavajući arbitar je primio pismo od dr. Popovića sa datumom od 30. novembra 1996. u kojem je bio iznesen komentar na nacrt naloga koji je tada razmatrao Tribunal. U pismu se nije spominjalo ništa od mogućnosti da strana Republike Srpske povuče imenovanje dr. Popovića kao arbitra. Štaviše, u pismu se napominje da će se za sazivsastanka arbitara za diskusiju nacrtu naloga, dr. Popović spremati da aktivnije učestvuje u arbitražnom procesu.

[8](#) Drugi međunarodni tribunali su zaključili da okrnjeni tribunal može nastaviti sa radom ako jedan član jednoglasno odluči da ne učestvuje u cijelosti ili dijelom. Vidi Tumačenje mirovnih sporazuma sa Bugarskom, Mađarskom i Rumunijom (druga faza), 1950 I.C.J. izv. 221, 229); vidi takođe Komisija za mješovite zahtjeve, SAD i Njemačka, Mišljenja i odluke u slučajevima sabotaze predatih 15. juna 1939. god, i 30. oktobra 1939. god., 20 (navedeni u Schwebelu, Međunarodna arbitraža 218, fusnota 224).

[9](#) “Izjava o nadležnosti” data od strane RS, datirana 22. novembra, ne govori jasno, i u biti napušta argument o “kartama koje nedostaju”, a koji su prethodno usmeno iznijeli 17. septembra 1996. god. Vidi stav 14 gore. Niti je zastupnik RS iznijeo ovu teoriju tokom usmenog izlaganja na saslušanju u Rimu.

[10](#) Vidi takođe Međunarodna arbitraža, Stephena M. Schwebela: Tri izrazita problema, prema sudiji Schwebelu

Arbitražni sporazumi su jasno sporazumi; njihovim tumačenjem vladaju pravila tumačenja sporazuma. Kada su države sporazumom preuzele arbitražu, njihova

obaveza je obavezujuća. One su obavezne da ispune svoju obavezu. Arbitražni sporazumi, kao i drugi međunarodni sporazumni instrumenti, trebaju da se tumače uz najbolju volju u skladu sa uobičajenim značenjem koje će se dati terminima sporazuma u njihovom kontekstu, i u svjetlu cilja i svrhe sporazuma.

Id 149.

[11](#) Vidi Izjavu o nadležnosti RS

[12](#) Na saslušanju u Rimu, RS izričito poriče bilo koju tvrdnju da bi međuentitetska linija razgraničenja trebala biti pomjerena tako da bi se povećala teritorija Republike Srpske, ograničavajući svoje argumente na očuvanje statusa quo.

[13](#) Nakon sklapanja Karlovačkog dogovora 1699.god., rijeka Sava je postala granica između Otomanskog i Habzburškog carstva. U naredna dva stoljeća Brčko je predstavljalo zapadni – najbogatiji dio Otomanskog carstva. Na Kongresu u Berlinu 1878. Austro-Ugarskoj je dozvoljeno da okupira BiH, koja je međutim ostala pod Otomanskom suverenitetom do 1908., kada je i to potpalo pod Austro-Ugarsku.

[14](#) Popis stanovništva od prije stotinu godina također pokazuje isto, dok je broj stanovnika u gradu Brčko drastično porastao, prosječan postotak različitih etničkih grupa u gradu je bio dosljedan podacima iz popisa stanovništva iz 1991.

[15](#) Vidjeti Statistički Godišnjak Jugoslavije 1991.

[16](#) Kao saobraćajni centar vezan za Tuzlanski bazen, Brčko je služilo kao saobraćajni centar za drvo, ugalj, antracit, poljoprivredne/životinjske proizvode i hemijske industrije.

[17](#) Vidi Završni izvještaj ekspertske komisije uspostavljene nakon rezolucije Savjeta bezbjednosti br. 780 (1992.), U.N. dok. S/1994/674 (1994.).

[18](#) Dokazi podnijeti Ujedinjenim Nacijama ukazuju na to da, dok su zvjerstva počinjena od strane srpskih vlasti prema Muslimanima i Hrvatima stanovnicima oblasti Brčkog, lokalno srpsko stanovništvo je takođe bilo podvrgnuto nehumanom postupanju, mučenju i protivzakonitom ubijanju od strane muslimansko-hrvatskih snaga u oblasti Brčkog. Vidi, npr, Izvještaj o slučajevima kršenja međunarodnog ratnog i humanitarnog prava na teritoriji nekadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, sedmi izvještaj vlade Savezne Republike Jugoslavije, U.N. dok. A/51/397 i S/1996/775 (1996.).

[19](#) Takođe poznat kao "Put Arizona".

[20](#) Tačnije, Federacija tvrdi da predstavljeni materijal dokazuje:

1. U septembru 1991. Crvene beretke koje su djelovale pod kontrolom Organizacije srpske Državne bezbjednosti u Beogradu, došle su u grad Brčko i počele obučavati lokalne srpske dobrovoljce.
2. Pred kraj 1991. JNA je konfiskovala oružje i

materijal od bosanske Teritorijalne odbrane i na početku 1992. uspostavila patrole u gradu Brčko.

3. Krajem aprila 1992. osnovani su logori u objektima luke, kasarni JNA i na drugim mjestima u gradu Brčko.

4. Od 30. aprila 1992. do 7. maja 1992. JNA i paravojne formacije bosanskih Srba, napale su grad

Brčko, uništavajući put i željezničke mostove na rijeci Savi, i zatvarajući veliki broj muslimanskih građana u logore. Za vrijeme ovog napada, srpske snage su počinile bezrazložna ubistva i okrutna djela nad civilima, za vrijeme uličnih borbi i u zarobljeničkim centrima.

5. 19. maja 1992. JNA je zvanično povukla jugoslovenske oficire iz Brčkog i njihove snage su pretvorene u Vojsku Republike Srpske (VRS).

6. Od maja do avgusta 1992. preostali civili muslimanske populacije su ili primorani da napuste Brčko ili zatvoreni u logoru Luka i manjim logorima u regionu. U ovom periodu, veliki broj zarobljenika, možda nekoliko hiljada, bio je ubijen, silovan ili pretučen od strane onih koji su ih držali u centrima.

7. Kao direktan rezultat agresije RS, predratna muslimanska populacija u gradu Brčko umanjena je, sa nekih 23.000, koliko ih je bilo na početku rata, na otprilike 500, u vrijeme potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma.

[21](#) Federacija ukazuje na Rezoluciju 819 Savjeta bezbjednosti (1993.), u kojoj Savjet bezbjednosti, djelujući u skladu sa članom VII Povelje UN, "potvrđuje da je svako zauzimanje ili prisvajanje

teritorije prijetnjom ili primjenom sile, uključujući i praksu 'etničkog čišćenja', nezakonito i neprihvatljivo... (i) osuđuje i odbacuje namjerne akcije od strane bosanskih Srba da nasilno evakuiše civilno stanovništvo iz Srebrenice i okolnih krajeva kao i iz ostalih dijelova Republike Bosne i Hercegovine kao dio njihovog sveukupnog stravičnog pohoda 'etničkog čišćenja'."

[22](#) Posebno, Federacija tvrdi da je RS počinila djela kojim je prekršena Konvencija o prevenciji i kažnjavanju zločina genocida i Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima.

[23](#) Ovdje Federacija argumentira da zakon o zločinima protiv čovječanstva zabranjuje čin ubistva, istrebljenja, porobljavanja, zatvaranja, mučenja i silovanja koji su usmjereni protiv civilnog stanovništva u kako međunarodnom, tako i u nacionalnom oružanom sukobu. Federacija dokazuje da su ova načela prihvaćena kao jus cogens i da su dalje obrazlagana u općem Članu 3 Protokol II Ženevske konvencije.

[24](#) Federacija dokazuje da je ovo međunarodno pravno načelo najskorije primjenjeno u Zapadnoj Sahari (Savjetodavno mišljenje), I.C.J. izvještaji (1975.), u kojem je Međunarodni sud pravde, određujući spor između Mauritanije i Maroka oko kontrole teritorije Zapadne Sahare bdijući nad povlačenjem španske kolonijalne kontrole, uvidijelo da je to trebalo da odredi "pravne veze" svakog tražioca sa područjem, u kontekstu društvene i političke organizacije stanovništva.

[25](#) Republika Srpska priznaje da princip nepriznavanja znači da teritorija stečena od strane države, korištenjem sile, nije legalna i ne povlači priznanje drugih država. Međutim, Republika Srpska ističe, taj princip ima težinu samo u okolnostima u kojima je država unilateralno otela teritoriju druge države u toku konflikta. U tom slučaju, Federaciji nedostaje osnova kako bi se oslonila na koncept nepriznavanja. Dodatno, Republika Srpska ističe da Republika Srpska ne može biti odgovorna za akcije neregularne milicije i jugoslovenskog vojnog osoblja koji su bili aktivni prije nego što je Republika Srpska oformila svoje snage, i koje su djelovale bez njene kontrole i direktive.

[26](#) Republika Srpska poima da pošto potpisivanje Dejtonskog mirovnog sporazuma predstavlja razumnu nagodbu i rezoluciju za oba entiteta, i pošto je sporazum omogućio da Republika Srpska sprovodi kontrolu nad Brčko gradom i dijelom brčanske oblasti koja treba da posluži kao koridor između dvije polovine Republike Srpske, pravna nadležnost Republike Srpske nad teritorijom koja je predmet arbitraže, nije rezultirala iz unilateralnog akta agresije protiv interesa suverene države, nego nova politička struktura kreirana od strane međunarodne zajednice, i u interesu očuvanja mira i stabilnosti.

[27](#) Republika Srpska zastupa tezu da je Brčko bilo relativno beznačajan saobraćajni čvor prije rata. Prema RS, luka i željeznica su korišteni prevashodno za transport relativno malih količina antracita, gvo`đa i gvozdene rude do lokalnih odredišta (kao što su Tuzla i Zenica) i do drugih odredišta u okviru nekadašnje Jugoslavije. S izuzetkom prispjeća pošiljki sa ugljem iz Rusije, luka nije imala nikakve međunarodne privredne veze.

Najzad, RS tvrdi da su putevi u oblasti Brčkog naročito nepogodni za komercijalni saobraćaj sjever – jug te da će putevi, pruge i luka izvan oblasti Brčkog stvoriti najekonomičnije uslove za transport roba u Bosni i ka inostranstvu.

[28](#) U prilog ovoj tvrdnji, Federacija navodi primjere Katange i Rodezije, u kojima je priznanje zaustavljeno od strane međunarodne zajednice zbog nelegalnosti pokušaja stvaranja države, te pokušaj stvaranja turske republike na sjevernom Kipru i južnoafričkih “matičnih država”.

[29](#) Tribunal bilježi da je, tokom saslušanja u Rimu, sama Republika Srpska ukazala Tribunalu na činjenicu da proslavlja petu godišnjicu svog osnivanja, tako vremenski određujući svoje stvaranje prije neprijateljskih događaja koji su u pitanju.

[30](#) Prema RS, mapa priložena Aneksu 2 oslikava liniju razgraničenja (IEBL) kao smještenu neposredno južno od grada Brčkog. Republika Srpska zaključuje da je status quo zasnovan na postojanju koridora koji povezuje istočni i zapadni dio RS, sa gradom Brčko pod kontrolom RS, što proizilazi iz Dejtonskog sporazuma, te tvrdi da odluka Tribunala zato mora biti ograničena na to do kog stepena, ako se uopšte, linija razgraničenja treba pomjeriti ka jugu od tačaka koje su trenutno označene na mapi. Još na saslušanju u Rimu i kasnije, RS se nedvosmisleno odrekla ma kakve želje da Tribunal proširi njenu teritoriju.

[31](#) Prema Republici Srpskoj, Brčko je kritično za

regionalni plan ekonomskog razvoja RS. Republika Srpska tvrdi da je koridor oko Brčkog vitalan za ekonomsku integraciju istočnog i zapadnog dijela entiteta. Po Republici Srpskoj, skoro 65% njenih proizvodnih kapaciteta privrednih preduzeća nalazi se u zapadnom dijelu entiteta. Zatim, preko 60% stanovništva živi u zapadnom dijelu entiteta. Nasuprot tome, većina sirovina i resursa – energija, rude, drvo – nalaze se u istočnom dijelu RS. Prema toj tvrdnji, oblast Brčkog mora ostati pod kontrolom RS kako bi garantovala saobraćajnice koje povezuju dva dijela RS.

[32](#) U prilog svojoj tekstualnoj raspravi, Federacija navodi Dogovorene principe član 2.1 koji glasi: “parametar 51:49 teritorijalnog prijedloga Kontakt grupe jeste osnova za dogovor. Ovaj teritorijalni prijedlog otvoren je za prepravke kroz uzajamni dogovor.” Prema Federaciji, strane su postigle takav zajednički dogovor u Dejtonu, gdje je određena linija razgraničenja u cijeloj Bosni, sa samo jednim izuzetkom, a to je da će status linije razgraničenja u Brčkom biti određen arbitražom.

[33](#) Vidi Priznanje i Ujedinjene nacije, Johna Dugarda, 135 (1987.).

[34](#) Vidi 1 Oppenheimovo Međunarodno pravo 183-84 (Robert Jennings & Arthur Watts, eds. 1992.)

[35](#) Vidi diskusiju o primjerima primjene doktrine u slučajevima Katange i Rodezije, one navedene u Dugardovom djelu Priznanje i Ujedinjene nacije 86-98 (1987.)

[36](#) Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija, pozivajući se na Poglavlje VII Povelje UN kao osnovu prema kojoj poziva međunarodnu zajednicu da nametne niz sankcija stranama u bivšoj Jugoslaviji, jasno je priznao primjenjivost doktrine na radnje u regionu. Vidi primjer. Rezolucija Savjeta bezbjednosti 836 (1993.), u kojoj je Savjet bezbjednosti, prema odredbama Poglavlja VII Povelje UN, “ponovo potvrdio da je svako prisvajanje teritorije putem upotrebe sile neprihvatljivo i potvrdio potrebu za ponovnim uspostavljanjem punog suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine.” Vidi takođe Zakonske posljedice za države kontinuiranog prisustva Južne Afrike u Namibiji (Jugozapadna Afrika), 1971.1.C.J. izvještaj 16 (‘Slučaj Namibija’)

37 Ustav Bosne i Hercegovine konkretno navodi da će “Republika Bosna i Hercegovina.. .nastaviti da pravno postoji kao država prema međunarodnom pravu, sa svojom izmjenjenom internom strukturom kao {to je u ovom dokumentu opisano, i u okviru svojih sadašnjih međunarodno priznatih granica.” Ustav, član 1(1). Tribunal zapaža da je odluka Republike Srpske da dođe za pregovarački sto u Dejton, kao i njen konačni sporazum o članu 1(1), proizašla uglavnom iz kolektivne odluke međunarodne zajednice da odbije da se nagradi srpska agresija promjenom suvereniteta u regionu.

[38](#) Zapadna Sahara (Savjetničko mišljenje), 1975. I.C.J. izv. 12.

[39](#) Uistinu, ovo rješenje je u skladu s onim koje je postigao I.C.J. u slučaju Zapadne Sahare. Tu je sud, nakon što je utvrdio da su i Maroko i Mauritaniya pokazali postojanje tjesnih veza sa nomadskim plemenima u oblasti, zaključio da nijedna strana nije ispostavila apsolutno pravo ma suverenu kontrolu tog područja. Vidi Zapadna Sahara (Savjetničko mišljenje) 1975. I.C.J. izv. na 68. (“... .podnijeti materijali i informacije ... ne uspostavljaju nikakvu vezu teritorijalnog suvereniteta između teritorije Zapadne Sahare i kraljevine Maroka ili Mauritanškog entiteta.”)

[40](#) Iako je Tribunal utvrdio da prisvajanje teritorije od strane Republike Srpske putem agresije ne može dati povoda pravnoj osnovi za sprovođenje administrativne kontrole nad ovim područjem, to ne sprječava Republiku Srpsku da tvrdi da postoji zasebna pravna osnova za kontrolu nad tim područjem.

[41](#) Tribunal se u tom smislu slaže sa tvrdnjom u Izjavi Republike Srpske da je, prilikom postizanja rezultata, “Tribunal dužan da ima u vidu kako je osnovna ideja Dejtonskog sporazuma da obezbijedi dugoročnu stabilnost u Bosni i Hercegovini putem uspostavljanja zdravih odnosa između dva entiteta.” Tribunal se slaže s tim da mora pronaći rješenje čiji je cilj uspostavljanje dugoročne stabilnosti, i vjeruje da će se to postići samo putem takvog rješenja koje nastoji da postigne puno sprovođenje GFAP-a u oblasti Brčkog.

[42](#) Tribunal je obavješten da postoje međunarodni planovi za izgradnju mosta za prelaz preko rijeke u Orašju u toku naredne dvije ili tri godine, ali do tog vremena, put

Arizona ne može da obezbijedi djelotvoran prelaz.

[43](#) 7. februara 1997., baš kad je ova Odluka bila u posljednjoj fazi pripreme, RS je podnijela nacrt potencijalno blažeg stava, ali pri dogovorenom krajnjem roku do 15. februara 1997., nije bilo mogućnosti za pravu analizu ovih prijedloga podnijetih u posljednji čas, niti za odgovor od strane Federacije.

[44](#) Tribunal je takođe razmotrio primjenu, neposredno ili po analogiji, drugih potencijalno relevantnih pravnih principa koji se tiču sticanja kontrole nad teritorijom. Posebno, Tribunal je razmotrio primjenu tih principa kao:

(1) *uti possidetis juris*, vidi, npr. Slučaj pograničnog spora (Burkina Faso protiv Republike Malija), 1986., I.C.J. izv.. 554; vidi takođe Konferencija o Jugoslaviji, mišljenje Arbitražne komisije 3 (11. jan. 1992.) 31 I.L.M. 1499 (1992.);

(2) pravo na samoopredjeljenje, vidi, npr. Slučaj Namibije, 1971., I.C.J. izv. 16;

(3) okupacija i propisi, vidi, npr. Slučaj *Minquiers-a i Ecrehos-a* (Francuska protiv Ujedinjenog Kraljevstva), 1953. I.C.J. izv. 47.

Tribunal nalazi da primjena, bilo neposredno bilo po analogiji, ovih principa na sadašnji spor ne obezbjeđuje jasnu osnovu za konačnu i obavezujuću odluku.

[45](#) Vidi: Kajuga Indijanci (Velika Britanija) protiv Sjedinjenih Država, 6 R.I.A.A. 173 (1926.). U Kajuga Indijancima, Velika Britanija i Sjedinjene Države su se

saglasile oko obavezujuće arbitraže po pitanju spora, u skladu sa “ugovornim pravima i principima međunarodnog prava i pravičnosti.” Tribunal je, razmotrivši tu odredbu, zaključio da

preispitivanje odredaba arbitraže ukazuje na priznanje da nešto više od strogog zakona mora biti upotrijebljeno kao osnova za odluku arbitražnih tribunala u izvjesnim slučajevima; da postoje slučajevi u kojima – kao i sudovi o zemlji – ovi tribunali moraju pronaći osnovu za odluku, moraju pronaći pravo i zakon, u opštim pravnim obzirima, pravičnosti i pravednom postupanju, vođeni pravnim analogijama i duhom i usvojenim principima međunarodnog prava.

Id. na 180. Vidi takođe Hersh Lauterpacht, 1 Međunarodno pravo 85 (1970.). Prema Lauterpacht-u,

pravičnost, koja u svom širem smislu podrazumjeva ideje pravednosti, poštenja i moralne pravde, jeste izvor međunarodnog prava u ne maloj mjeri do koje može biti smatrana sastavnim dijelom opštih pravnih principa koje priznaju nacije ... dok je obezbjeđivanje moralne pravde suštinski predmet prava, taj predmet se ne može uvijek postići. On mora ustuknuti, u posebnim slučajevima, pred zahtjevima izvjesnosti, stabilnosti i ispunjenja legitimnih očekivanja – koji su svi neposredno povezani sa moralnom pravdom. U tom smislu mora se razumjeti da razni sporazumi koji predviđaju arbitražno rješenje sporova ... na osnovi “prava i pravičnosti”... Id.

[46](#)Vidi Sjevernomorski kontinentalni greben, 1969. I.C.J. izv. 3; vidi takođe Kontinentalni greben (Libijska Arapska D`amahirija / Malta), 1985. I.C.J. izv. 13); Ograničavanje

pomorske granice u oblasti zaliva Mejn (Kanada protiv Sjedinjenih Država), 1984. I.C.J. izv. 246; Kontinentalni greben (Tunis / Libijska Arapska D`amahirija), 1982. I.C.J. izv. 18. U slučaju Kontinentalnog grebena (Tunis / Libija), sudija Arechaga je, u izdvojenom mišljenju, zaključio da

pribjeći pravičnim sredstvima, zapravo, uzeti u obzir i uravnotežiti relevantne okolnosti slučaja, tako da bi se dodijelila pravda, ne putem stroge primjene opštih pravila i principa i formalnih pravnih koncepata, već putem adaptiranja i prilagođavanja tih principa, pravila i koncepata na činjenice, stvarno stanje i okolnosti svakog slučaja... drugim riječima, sudska primjena pravičnih principa znači da sud mora dodijeliti pravdu u konkretnom slučaju, uz pomoć odluke koja je uobličena i prilagođena prema "činjeničnoj matrici" tog slučaja. Pravičnost tu nijeništa više od uzimanja u obzir složenih historijskih i geografskih okolnosti čije prihvatanje ne umanjuje pravdu već je, naprotiv, obogaćuje.

Kontinentalni greben (Tuns / Libija), 1982. I.C.J. izv. 100, 106. (Arechaga,J, Izd. miš.).

[47](#)Vidi, npr., Pomorsko razgraničenje u oblasti između Grenlanda i Jan Majena (Danska / Norveška), 1993. I.C.J. res. 38, 211 (S. Weeramantry, Izd. miš.). U svom izdvojenom mišljenju, sudija (potpredsjednik) Weeramantry navodi da tribunal može na ispravan način smatrati da pravičnost obuhvata niz obzira:

- pravičnost kao osnova za "individualizovanu" pravdu koja ublažava krutost strogog zakona;
- pravičnost kao uvođenje obzira nepristrasnosti, razumnosti i dobre volje;

- pravičnost kao izvor koji nudi izvjesne specifične principe pravnog zaključivanja povezanog sa nepristrasnošću i razumnošću, da bi se predupredilo nepravično bogaćenje i zloupotreba prava;
- pravičnost kao ono što obezbjeđuje pravične standarde za dodjeljivanje i raspodjelu resursa i koristi;
- pravičnost kao širok sinonim za distributivnu pravdu i da zadovolji zahtjeve za ekonomskim i društvenim odnosima i preraspodjelom bogatstava.

Id. na 613.

48Vidi Kontinentalni greben (Libijska Arapska D`amahirija / Malta), 1958. I.C.J. izv. 38-9 ("Međutim, cilj je – pravičan ishod – a ne način na koji će biti postignut, ono što treba da bude prevashodni činilac"). Vidi takođe Kontinentalni greben (Tunis / Libijska Arapska D`amahirija), 1982., I.C.J. izv. 18. U slučaju Tunis / Libija, I.C.J. zaključuje da

je, međutim, rezultat ono što je prevashodno važno; principi su podređeni cilju. Pravičnost nekog principa mora se procijeniti u svjetlu njegove korisnosti za svrhu dolaženja do pravičnog rezultata. Nije svaki takav princip po sebi pravičan; on može steći taj kvalitet u odnosu na pravičnost rješenja. Principi koje će naznačiti sud moraju biti odabrani prema njihovoj podesnosti za dolaženje do pravičnog rezultata. Iz ovog obzira proističe da termin "pravični principi" ne može biti protumačen apstrahovano; on se poziva na principe i pravila koja mogu biti odgovarajuća da bi se postigao pravičan rezultat.

[49](#) Tribunal priznaje da postoje dokazi koji ukazuju na to da su neke od vlasti Republike Srpske smišljeno usmjerile srpske izbjeglice iz Sarajeva i Krajine u Brčko, ohrabrujući ih da se ovdje nastane upravo stoga da bi odvratili ovaj Tribunal od dodjeljivanja Brčkog iz Republike Srpske Federaciji. Bez obzira na to da li se takvo prekorljivo ponašanje dogodilo ili ne, nedaće nedužnih srpskih izbjeglica i raseljenih lica u Brčkom predstavljaju značajan faktor i ne mogu se naprosto prenebregnuti.

[50](#) Bez pokušaja sastavljanja potpune liste, neki od troškova do danas su administracija Evropske Unije u Mostaru, IFOR-ov program koji je uključio 60.000 osoba i određeni broj drugih napora post-dejtonske implementacije uključujući napore Kancelarije Visokog predstavnika, projekat glasanja OSCE-a, IPTF, UNHCR i mnoštvo drugih službenih i neslužbenih agencija.

[51](#) Tačnije, radeći pod poglavljem VII Povelje Ujedinjenih nacija, Savjet bezbjednosti je usvojio najmanje dvije post – dejtonske rezolucije koje naglašavaju potrebu za mirnim smirivanjem konflikta u Bosni i Hercegovini i pozivaju na punu implementaciju svih obaveza preuzetih u Dejtonu. Rezolucija 1031 Savjeta bezbjednosti (1995.), koja je stvorila IFOR, reafirmiše predanost Savjeta bezbjednosti ugovorenom političkom sporazumu, poziva strane da bona fide ispune svoje obaveze i afirmiše potrebu za implementacijom Dejtonskog sporazuma u cijelosti. Rezolucija 1088 (1996.), koja je ovlastila SFOR i obnovila IPTF, je koristila čak jače uslove. Ona je reafirmisala

podršku Dejtonskom sporazumu i pozvala strane da “strogo postupaju” u skladu sa svojim obavezama iz Dejtona. Ona takođe podsjeća strane da potpuno sarađuju sa svim subjektima koji su uključeni u implementaciju mirnog dogovora, vjerovatno uključujući i ovaj Tribunal.